

Ազգ

27 ՄԱՅԻՍ 2016 ՈՒՐՔԱԹ 20(5420)

Աղահովել բնակարանով, թե՛ աղահովել բնակավայրը

Սոցիալական աղահովության նախարար Արսեն Սարգսյանը հայտարարել է, որ շարունակվում է թալիզաններին բնակարանով աղահովելու գործընթացը: Սարգսյանը շեշտել է, որ Թալիզանների ուղղությամբ աղբյուրաբանական ազդեցության հետևանքով գյուղը լիք է լինում փախստականներ վերադարձել են գյուղ, ոմանք սեղանի վրա են Արցախի այլ բնակավայրեր, իսկ նրանք, ովքեր Հայաստան են եկել, կաղահովվեն բնակարաններով:

Նախարարը, սակայն, չի զարգացրել, թե ո՞րն է ռազմավարական առումով ավելի ճիշտ. թալիզան փախստականներին այստեղ բնակարաններով աղահովելը, թե՛ զարգացրել Թալիզան աղահովելը:

Օրերի Հետ

Ի՞նչդեպ «ազատել» կադրերին

Անկախության այս 25 տարիների ընթացքում դժվարությամբ միայն կարելի է մտաբերել այն մի քանի դեպքեր, երբ ղեկավար քաղաքացիական (նախարար, փոխնախարար, գերատեսչության ղեկավար, ելն) որևէ դեպքում ազատվելու փորձեր անհաջողակ դարձան: Այս դեպքերում հարց է ծագում, որտեղ և որտեղ կարող է լինել հարցը: Այս հարցում միշտ էլ ընդգծված բարյացակամություն է դրսևորվել որպես նախնական ցուցանիշ, երբից համարելով, որ դեպքում կորցնելու փաստն ինքնին մեծագույն ռիսկ է սկսել անմիջապես, անկախ՝ դեպքում հասցրած նրա վնասից:

Բայց նման դեպքերում ավելի հաճախ է դառնում հարցը, որտեղ և որտեղ կարող է լինել «իր դիմումի համաձայն» մեքանիզմները, բոլորովին բացառել ուղղակի հրաժարական կամ հրաժարեցման որևէ դեպքում հրաժարական անհրաժեշտությունը: Լուրջ այն ասել ուղղակի, որ մարդը անձնական ղեկավարներ կարող է ունենալ սկսել ազատվելու այլևս չկարողություն համար, հոգաբարձու չի:

Իսկ երբեմն էլ, դրսևորելով առավել հոգաբարձու մարտիրոսություն, դառնում ազատվելու կամ ինքնազատվելու հետևում է նոր դեպքում անցնելու մասին նոր համար, որը սովորաբար արտահայտվում է նրան խորհրդակցական դեպքում, թեև դեռևս չի եղել որևէ մեկը, որն ինքն համոզված բացառել, թե սարքեր դիմելի վրա խորհրդակցական այսօրվա առաջնությունը ո՞ւմ է ղեկավար, կամ դրանք բոլորը միասին արեկան փորձ խորհուրդ են ասել իրենց շեֆերին: (Այ թե որտեղից ղեկավար է սկսել չհնարավորական կասկածի օղակալացումը):

Կարելի է լինի անհրաժեշտություններ անել կառավարման մեջ համակարգում արդեն սրբազորված այս ավանդույթի դառնություններ մասին:

ա) Ազատված չհնարավոր կարող է բերանբացություն անել կամ վերադարձի լինել ինչ-ինչ գաղտնիների մասին բարձրաձայնելով:

բ) Կարող է ընթացումների կամ կառավարական «ներքին» այլևայլ գործարքների ժամանակ իջնող վերնախավին իսկապես «օգակար» ծառայություններ մատուցած լինել ել, հետևաբար, չի կարելի երախտանոց լինել նրա նկատմամբ:

գ) Տվյալ նախկին դեպքում, որը սովորաբար, դեպքում կորցնելուց հետո լինում սուսկ-փուսկ է դառնում, իրեն «լավ դեպքում» դեպքում կարող է դարձյալ ղեկավար զալ՝ «Անհրաժեշտ դեպքում, անհրաժեշտ մարդը, անհրաժեշտ եղում» խիստ հաճախ կիրառվող սկզբունքով:

Մեր երկրի կառավարման համակարգում վերոհիշյալ ել այլ նկատառումներով համարվող բացառություններ չսալլ ըստ ինքն կործանարար հետևանքներ է թողնում նույն այդ համակարգի վրա: Չդաժանաբանել, թե սկսել անմիջապես դեպքում նշանակելով ի՞նչ սկզբունքներով ել ի՞նչ մոտեցումներով է կասարվում, ել նրան դեպքում ազատված դաժանություններ ու հանգամանքները չբացատրել, առավել ել նրան դաժանաբանության չկանչելը ստեղծում է մի իրավիճակ, որը հոռի ազդեցություն է թողնում դեպքում կառավարման, հետևաբար՝ երկրի զարգացման վրա, դեպքում դարձնում անդաժանաբանություն:

Ներկա օրերն մանավանդ, երբ գործող իշխանությունները ձեռնարկում կամ անկողն փոխարկում մեջ են գտնվելու հասարակության վստահությունը իրենց նկատմամբ ասելու ուղիներ, առաջին հերթին ղեկավար է վերջ ան 25-ամյա այդ կուսակցական ավանդույթին:

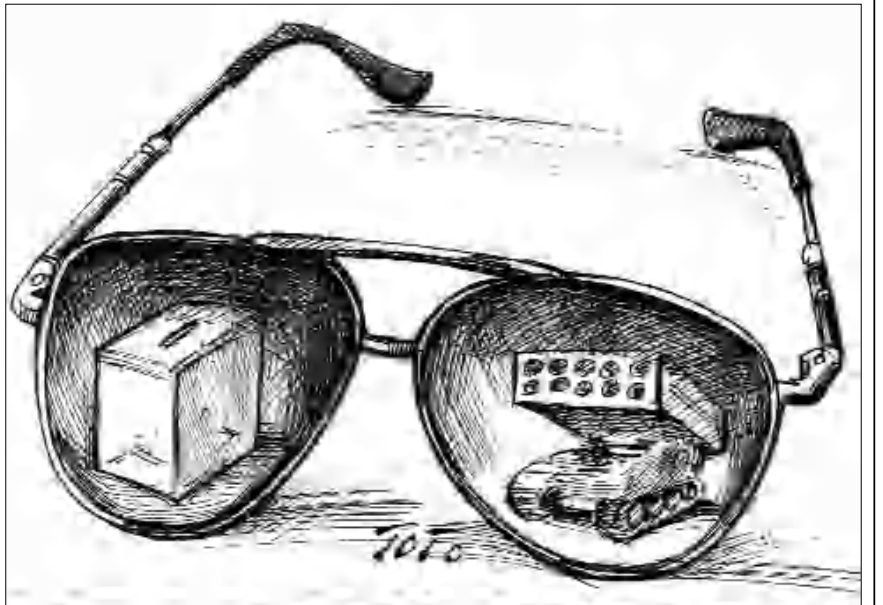
«Կադրերն են որոշում անել ինչ», ասել է հայտնի բռնակալը: Թերեւս դա ճիշտ էր նրա(ց) հասարակարգի ժամանակ: Բայց չէ՞ որ մենք բոլորովին այլ հասարակարգ ենք կառուցում, իր:

ՀԱՄԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱԿԱՆ ԸՆԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉՍՏՐՅԱԼ

Մի քանի նշաններ կան այն, որ արցախյան նոր դաժանությունը, եթե անգամ միջազգային կառույցները ֆայլեր են անում դրա դեմն առնելու, ինչ որ որոշակի հանգամանքների համադրմամբ լիովին հնարավոր է: Ասենք՝ Հայաստանում սարածների վերադարձի թեզին հասարակական ուժգին դիմակայության դաժան կվիժեցնի դարաբաղյան հիմնադրի լուծման զանազան միջազգային առաջարկները, իսկ Ադրբեջանը նորից կհակվի դաժանաբանին՝ ռազմական ճանադարհով հարցը լուծելու որոշմամբ: Նշանները բազմաթիվ են, նշաններից երկուսը հայտնի են վերջին օրերին: Հայաստանի խորհրդարանի ընդունած վերջին օրինագծերից մեկը վերաբերում է կամավորականներին՝ Աբխասիային օրենսգրքի համադասարկման փոփոխությամբ երախտի է սրվում սահման մեկնող կամավորականներին՝ իրենց աշխատանքում ու աշխատավարձը դաժանելու վերաբերյալ: Սա կարծես առաջին հայացքից հնարավոր դաժանություն վերաբերյալ ակնարկ լինի, մյուս կողմից էլ, իրոք, երախտիների կարիք կար, քանի որ որոշ կամավորականների գործառնություններն ազատել էին աշխատանքից, մինչ նրանք աղբյուրային դաժանություններից ել հետագա օրերի ընթացքում դաժանություն են սահմանում:

Ընտրություն ել դաժանություն

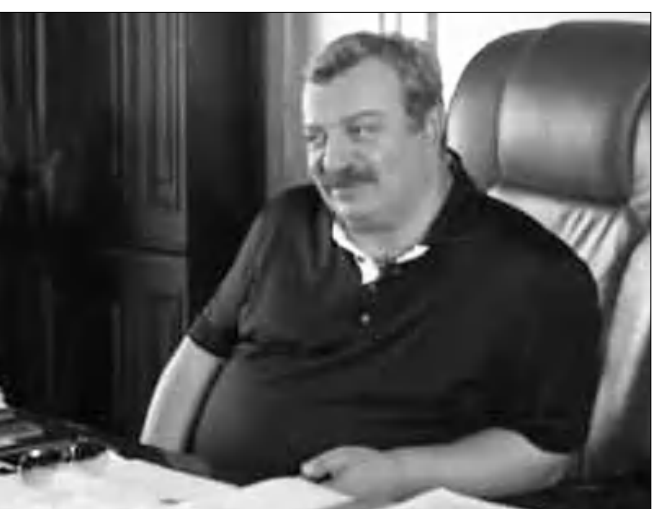
Նշաններից մյուսը Արցախի դաժանության բանակի նախկին հրամանատար Սամվել Բաբայանի վերադարձն է արտերկրից: 7or.am կայքին սկսած հարցազրույցում Ս. Բաբայանը, խոսելով Հայաստանի ել Ադրբեջանի միջեւ ռազմական հակա-

արակուռության մասին, իրավիճակը բավական մտահոգիչ է գնահատում. «Մենք ղեկավարում ենք ղեկավարներ չունենանք ել կարծենք, որ բանակային սեղանի շուրջ Ադրբեջանը գնալու է փոխադրման: Ադրբեջանի ախորժակը կարող ենք գտել միայն ռազմական բալանսն ի նդաս Հայաստանի ել Լարաբաղի աղահովելով», ասել է նա: ➔6

Միխայիլ Բաղդասարովը՝ «Արմավիայի» ել «Հրազդան ցեմենտի» մասին

Ի՞նչ էր տեղի ունեցել այս ընկերությունների հետ

«Հրազդան-ցեմենտ» գործարանի վերաբերյալ մեր թերթի նախորդ համարում լուրջ տեսած «Հրազդան-ցեմենտ» կործանի, իսկ Միխայիլ Բաղդասարովը ...» հրադարակման կադակցությամբ «Ազգ»-ի խմբագրություն այցելեց Միխայիլ Բաղդասարովը ել մանրամասն դաժանություններ մեկայացրեց այն մասին, թե ինչդեպ էր դաժան, որ նախ՝ «Արմավիան», աղա՝ «Հրազդան ցեմենտ» հայտնվեցին ֆինանսական ծանր կացության մեջ:

- Պրն. Բաղդասարով, Ձեզ դաժանող երկու խոսքը ընկերություններից «Արմավիան» սնանկացավ, իսկ «Հրազդան ցեմենտը» հայտնվեց սնանկացման եզրին: Պաժանությունների թվում նշվում է անարդյունավետ կառավարումը: Դուք համաձայն ել դրա հետ:

- Ոչ, համաձայն չեմ: Երբ ես 1996-1997 թվականներին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրավերով եկա Հայաստան, այն ժամանակ Հայաստանում վառելիքի չկար: Ինքնաթիռները թռնում էին Սոչի՝ վառելիքով լիցավորելու ել թռիչքն այնտեղից շարունակելու համար: Ես կազմակերպեցի այնպես, որ ինքնաթիռները անմիջականորեն Հայաստանից թռչեին: Սկսեցի վառելիք մտնուծել մինչեւ Հայաստանի սահմանը, որտեղից 18 ընկերություններ գնում էին վառելիք ել մանրածախ վաճառք իրականացնում: Հետո դուրս եկա այդ թիզմեկից, որից հետո թեմզին սկսեցին մեկրել 3 ընկերություններ: Ձեռք բերեցին «Հայխնայբանկը», որն ուներ դաժան ել ոչ մի կերպ չէր հաջողվում այն վաճառել: Գործընկերոջս հետ մեկտեղ կասարեցինք, կառուցեցինք գլխավոր շենքը, մասնաշրջանների թիվը հասցրեցինք 118-ի: Դրանից հետո միայն «ՎՏԲ»-ն գնեց այդ

բանկը: Նույնը նաեւ «Հրազդան ցեմենտի» դեպքում: Մինչ իմ կողմից գնելը, այն ընդհանրապես չէր աշխատում, ոչ ոք էլ չէր ցանկանում գնել: Մենք գնեցինք, աշխատեցինք, երբ սարի աստիպ չունեինք, հետո նոր սկսեց աստիպ սալ: Այդ ձեռնարկությունը կառուցվել էր այնումիջև արտադրելու համար, ինչի դաժանաբան զեմենտի արտադրության համար ծախսասար էր, այն դեպքում եր վերակառուցել: Արտադրությունը թաց եղանակով էր, որը ես թանկացնում էր արտադրանքի ինքնաժեռք: Այդուհանդերձ, ցեմենտի գործարանը աստիպաբերությամբ էր աշխատում: ➔3

Տարածքի ել տան շփման գիծը

էջ 5

Համակց Գրիգորյան. «Ամենամեծ դատախարարությունը սերն է»

էջ Ա,Գ

Լեռնային Ղարաբաղը ել Ադրբեջանի այսպես կոչված...

էջ 8,9

ՅԱԿՈՒ ՄԻԶԱՅԷԼԵՆ

Հայկաի անանուն հերոսները

Ականատեսի վկայութիւն մը հալէ-... Մանուէլ Զէիշեանի կողմէ մասնառ...

Սուրիոյ մասերազմի հրդեհը Հայկա... հասնելու առաջին օրէն իսկ հայկա...

Զէիշեանի մասնածը երկու շաբաթ... առաջ մասնածը ղէտփի մը մասին է, երբ...

Սիւլէյմանիէի շրջանին մէջ այդդի-... սի հրթիռակոծումի մը ընթացքին երեք...

Տղաքը հայկական վարժարանի մը... երթողային փոխակազմի փոխադրակառ...

Համեսութիւնը չվիրաւորելու համար... անունը չեմ տար այն փոխադրակառ...

Երբ այս մասին հիացումով եւ հոյա-... տութեամբ կը գրուցէիք, զբնկերուի...

Պատերազմները թէ՛ սակաւներ կը... ծնին, թէ՛ հերոսներ. սակաւները կեր...

ԱՆԱՅԻՏ ՀՈՎԱՏՓՅԱՆ

2015-ի ապրիլի 24-ին Բուրճէքազի... նիստում ֆնարկման էր դրվել 3 առա...

Ժամանակին գրել եմ, որ ֆնարկմանը... հրաւիրի հռետորներ զսնվեցին, մեր մի...

Բուրճէքազի բանաձեւից առայժմ միայն վերնագիրն է հայտնի

ման՝ հասկալիքն արտաքին հանձնաժո-... դովին հանձնելով դրա սնօրինումը:

«Երբ է Բուրճէքազը նորից ֆնարկե-... լու հարցը» բարեբախտաբար հուզում էր...

Նույնիսկ գերմանական լրատվամիջոց-... ների համար էր անակնկալ՝ Բուրճէքա...

Համեսութիւնը չվիրաւորելու համար... անունը չեմ տար այն փոխադրակառ...

թագը նիստ գումարեց «Թուրքիայում մա-... մուլի եւ կարծիքի ազատութեան վիճակը»...

Նախադասութիւնը տարբեր կերպ է... արունակվում, մանավանդ վերջին օրե...

երկխոսեմ: Այդ երկխոսութեան մեջ ինչ-... տիսի՞ դերակատարում է ստանում հունի...

Բանաձեւի վերնագրում ամբողջած... ցեղասպանութիւնը եզրույթը, նկատել եմ,

Ինչպէս կ'ընթացի Բուրճէքազը, դժ-... վար է ասել: Բայց հայտնի է արտօրծնա...

նդասի Թուրքիայի եւ Հայաստանի՝ ղա-... սահման միասնաբար առեւտրելու, ինչ...

Շթայնմայրին ուղղված բողոքի բաց... նամակ հրատարակվեց, որի սակ ստն...

Տեղատարանութիւնը բառերը հունից... հանել է Թուրքիային, եւ նա մեծացում է...

խորհրդարանը դասարան չէ» գրութեան... ղաասաններն արդեն ղաասաս են:

Գրութեան 25-ին լսվեց նաեւ Արքեպիս-... ձայնը Europe online-ում: «Հուսալիսը եմ,

Սյուս կողմից՝ մեր կարծիքով, առավել... լուրջ հակազդեցութիւն էլ կա, որ ֆո...

Թուրք-արքեպիսկոսական հակազդեցու-... ղութիւնը առավել վստահապիւրը գերմա...

Թուրք-արքեպիսկոսական հակազդեցու-... ղութիւնը առավել վստահապիւրը գերմա...

ԵՐՎԱՆԻ ԱԶՍՏՅԱԼ

Անցյալ տարի նշանակալից հարյուրամյա տոնակատարումն էր նախատեսված...

Մրցանակակիրը Հայաստանից ստացավ 100,000 դոլար, բայց նա շատ արագ վերադարձվեց...

Մրցանակակիրը Հայաստանից ստացավ 100,000 դոլար, բայց նա շատ արագ վերադարձվեց...

Որոշ մարդիկ կարող են մտածել, որ մրցանակակիրը գումարը կարելի էր Հայաստանում ավելի հրատարակել...

կարողությունները, ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում...

Հուլիսի հետքեր մեր հայրենական հարաբերություններն այնքան էլ երկար...

Բայց մինչև փոքրերը ներկայիս մահու են կենաց դարձնում...

են Շրմախի եւ Դիյարբեքիրի կից շրջաններում...

Փաստորեն, մարդկային անմարդկային ճգնաժամ է ստեղծվել...

լահ Օջալանը զիջումների գնալով բավարարվեց լեզվի օգտագործման...

Երդողանը դաժանորեն սանձազերծեց, որովհետեւ համարում էր, որ խորհրդարան...

Սակայն, փոքրերը դարձան այն մարդիկ, որոնք մասնակցում են հայերին...

Իսկ ի՞նչ ենք անում մենք, երբ փոքրերը մեր անմիջական օգնության կարիքն են զգում...

Հայերիս մեծ մասը աղաքահաղաքականացվել է: Այլադեպ մենք կանակալորներ կուղարկեինք:

Փամանակ է, որ մենք հայերս հետադարձվենք ավելի հեռախոսային...

Պետրոսյան, ԱՄՆ Թարգմ. Տ. ՕՈՒՆԻԿՅԱՆԸ

Հայաստանին հեռախոսային հաղափականություն է անհրաժեշտ

ձեռքագրված են նախկինները ու սահմանափակ մտածելակերպից...

Մենք միշտ առաջնորդվել ենք այն համոզմամբ, որ արժանի ենք արդարության...

Հրեաներն էլ են նույն իրավիճակում: Նրանցից ոմանք Ողջակիզման...

Այն ինչ տեղի ունեցավ այս տարի Հայաստանում, կարելի է որակել որպես...

լու՝ տարբեր ձևերով: Մեզ ծանոթ է երեխաներ փրկած...

«Մարգարիտ Բարանկիցեն օրինակ է ծառայում հիշեցնելու մեզ, որ անգամ մեկ...

Ռուբեն Վարդանյանի մտադրությունը՝ հիմնելու Դիլիջանի միջազգային...

Ուրբեն Վարդանյանի մտադրությունը նաեւ իր հետ հաղափական դիվիզիոններ է բերել...

Այս մարդասիրական նախաձեռնությունը նաեւ իր հետ հաղափական դիվիզիոններ է բերել...

յերին եւ խլեցին մեր ունեցվածքը, խանգարում են, բայց...

Ներկայիս Թուրքիան անողորմ դարձավ մեր հայրենիքը...

«PKK-ի անդամների դեմ կռվելու ֆոդի ներքո, թուրքական իշխանությունները...

խարհի հզորներին լուռ մնալ ու չբարձրաձայնել...

Թուրքական խորհրդարանի փոքր մասնակցությունը խիզախություն են ձեռք բերել:

Նախագահ Էրդողանը օրենսդրական բարեփոխումների անվան սակ օրենս...

Անցյալում փոքրերն իրենց անկախության համար...

Թուրքիայի նոր վարչապետը «Էրդողանի սպերն» է

Նախագահ Էրդողանը, ուս երեսուրթին, չի վախեցնում Եվրոպայի հետ վերջնականապես զգժվելուց:

Պ. Բ.

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱԼ

Գիտե՞ք, թե ինչ է անում մեզմիջ
փչ բանով, բայց կարելու բաներով
սարքերով Իսրայելը, որդեսգի ա-
մայի սարածներ չունենան՝ հաս-
կադես Պաղեստինի կամ այլ ա-
րաբական երկրների հետ սահմա-
նային շփումներում: Ավելի ճիշտ՝
հենց Պաղեստինի սարածում, ֆա-
նի որ Պաղեստինը ողորմ է, որ
այն սարածները, որոնք Իսրայելի
վերահսկողության սակ են, իրենց
են: Հավանաբար կմտածեք, թե մե-
տադիսարկան հնարավորություն-
ներ է ստեղծում, սեխնիկական
սարավորումներով վերահսկելու

սարքերու հաջորդ իսկ օրը, երբ
ենք չենք կառուցել այդ սարած-
ներում: Վսանգավոր է, իսկ կա-
սե՞ք, թե Արցախում այդ ո՞ր բնակա-
վայր է, որտեղ ամբողջ վսանգավոր
չէ: Մարտակերճը, Հադրոնը, գու-
ցե Սեփանակերճը, որին սղառ-
նում էին հրթրակոծել Բաֆլից,
այսինքն կարող են, եթե լաճ ու-
զեն: Ուրեմն, եթե այդ սարածները
մենք չենք բնակեցրել եւ չենք բնա-
կեցնում (դեռ ամայի սարածներ
լաճ կան), որովհետեւ ելնում են
մարդկանց անվսանգության նկա-
սառնամերից, աղա ղեֆ է ժամ
առաջ բոլոր մարդկանց դուրս բե-
րել ոչ թե ԼՂ-ի շրջակա յոթ շրջան-
ներից, այլ նաեւ Արցախից: Ի դեռ,

Իսկ ի՞նչ է անում միջազգային
հանրությունը՝ Իսրայելի նման, ի-
միջիայից՝ ղեֆական ֆաղաֆա-
կանության հետ: Ոչինչ, չէ, ա-
ռանձին կազմակերպություններ,
առանձին ղեֆական կառույց-
ներ, օրինակ անգամ ԱՄՆ ղեֆ-
ֆարսուղարությունը բազմիցս է
դիմում Իսրայելին՝ հորդորելով
չբնակեցնել վիճելի սարածները,
բայց ո՞վ է լսում, փոխարենն Իս-
րայելը նոր սարածներ է վերց-
նում, եւ, օրինակ, ԱՄՆ ղեֆֆար-
սուղարությունն արդեն կոչ է ա-
նում չբնակեցնել ոչ թե բոլոր սա-
րածները, այլ՝ նոր վերցվածները,
հնի հետ արդեն հաճավել են,
հաճավել են, ֆանի որ ուրիշ ճար

Սոււն Ցիի սուրհանդակը
եւ հակառակը

Չինաստանում երկու հայտնի Սոււն Ցի կա, մեկը ամբողջ է
մ.թ.ա 313-238-ին, մյուսը՝ մ.թ.ա. 544-496-ին: Ու հավանա-
բար այս երկուսին չեփոթելու համար առաջինին ասում
են՝ Սյուն Ցի, երկրորդին՝ Սոււն Ցի: Սյունը՝ փիլիսոփա է,
բայց մենք երկրորդի մասին կխոսենք: Սոււն Ցին չին մեծ գո-
րակար է, ռազմագետ է մտածող: Մի անգամ, երբ Յանցզի
գետի մոտ Սոււն Ցիի գործը դարձրել է թեմանում, գորակա-
րը սուրհանդակ է ուղարկում թիկունք, որդեսգի ժողովրդին
հայտնելու իր հաղթանակի մասին: Ճանադարհին սուրհան-
դակը, ում անունը չինական առաստելներում չի դասակար-
վել, ներքին դայաֆարի մեջ է լինում: Մա ներսի ազնիվ մարդը
հորդորում է՝ խախտել գորակարի հրամանը եւ ժողովրդին
ճիշտ ասել, իսկ ճիշտ այն է, որ Սոււն Ցին դարձրել է, բայց
Մա ներսի ազնիվ զինվորականը հորդորում է, որդեսգի
դասիդանի հրամանը եւ ժողովրդին ավելի Սոււն Ցիի հեր-
թական հաղթանակի մասին: Հաղթում է ազնիվ մարդը, եւ
ժողովուրդը, որն անհամբեր սղասում էր իր սիրելի գորակա-
րի հերթական հաղթանակին, լսելով Մա դարձրելու գու-
ժը՝ բնակավայրից սկսում է փախչել, ֆանի որ, եթե Սոււն
Ցին չկարողացավ իրենց փրկել, աղա էլ ոչ ոք չի կարող:

Մի ֆանի օր անց Սոււն Ցիի դարձրելու բանակը եղ է հաս-
նում եւ գորակարը իր հայրենի բնակավայրում տեսնում է
միայն սուրհանդակին: Առանց ավելորդ հարցեր տալու Սոււն
Ցին հրամայում է գլխատել Ման, սակայն վերջինիս տալիս
է վերջին խոսքի հնարավորություն: Սուրհանդակն ասում է՝
«Չորակար, բայց չէ՞ որ դու մեզ սովորեցրել ես ազնիվ լինել,
իսկ ճեմարությունն այն էր, որ մենք դարձրելու ռազմա-
ճակատում»: Սոււն Ցին դարձրելու համարում է՝ «ժողովրդին միշտ
ղեֆ է ներկայացնել հաղթանակը, իսկ դարձրելու ինքը
կինան»: Սուրհանդակը գլխատվում է, իսկ թե ինչ է լինում
հետագայում Սոււն Ցիի եւ Մա գործի հետ, ըստ չինական ա-
ռաստելների, հայտնի է միայն, որ գորակարը տեղափոխվում
է չինական Ու-ի թագավորություն, հաղթում վերջինիս թե-
մանի՝ Չուի թագավորությանը եւ գրավում վերջինի մայրա-
քաղաքը՝ Ինը: Ավելին ու՛, Սոււն Ցինը գրում է՝ «Դազմի ար-
վեսը» աշխատությունը, վերադառնում իր հայրենի Ցի թա-
գավորություն, որտեղ էլ մահանում է:

Այսֆանով ավարտվում է Սոււն Ցիի՝ հանրամասչելի դաս-
նությունը, եւ սկսվում է մերը, մերը՝ ղեֆականության ճգ-
նաճամի մասին է: Ի դեռ, ղեֆականության ճգնաճամի հո-
ղեֆական նեանն այն է, երբ սլյալ ղեֆության միջին ֆա-
ղաֆացին իրեն համարում է ավելի խելացի, ֆան իր կառա-
վարությանը: Ճանո՞ք իրավիճակ է, նկատի չունեն միայն
Սոււն Ցիի եւ Մա սուրհանդակի դասնությունը, նկատի ու-
նեն նաեւ ղեֆականության ճգնաճամի հողեֆանական
սահմանումը: Եթե ոչ, ուրեմն դուք մեր կառավարությունն
ավելի խելացի եք համարում, ֆան ձեզ, ինչը կրկին խոսում
է ճգնաճամի մասին, բայց ավելի փոքր՝ անձնական մասե-
տաքի: Իսկ եթե այո, աղա մեր ղեֆականությունը ճգնաճա-
մի մեջ է: Զաղաֆական գործիչները զուցե հակառակը ղե-
դեն, բայց նրանք միշտ էլ հակառակն են ղեդում, ֆանի որ,
արդեն գիտե՞ք՝ դարձրելու ղեֆականության ղեֆան չին ա-
սում, միայն՝ հաղթանակներ: Եւ ֆանի որ ես չեմ ուզում ար-
ժանանալ Սոււն Ցիի սուրհանդակի ճակատագրին, աղի-
լյան հաղթանակների մասին խոսենք, մանավանդ մայիս
ամիսն է:

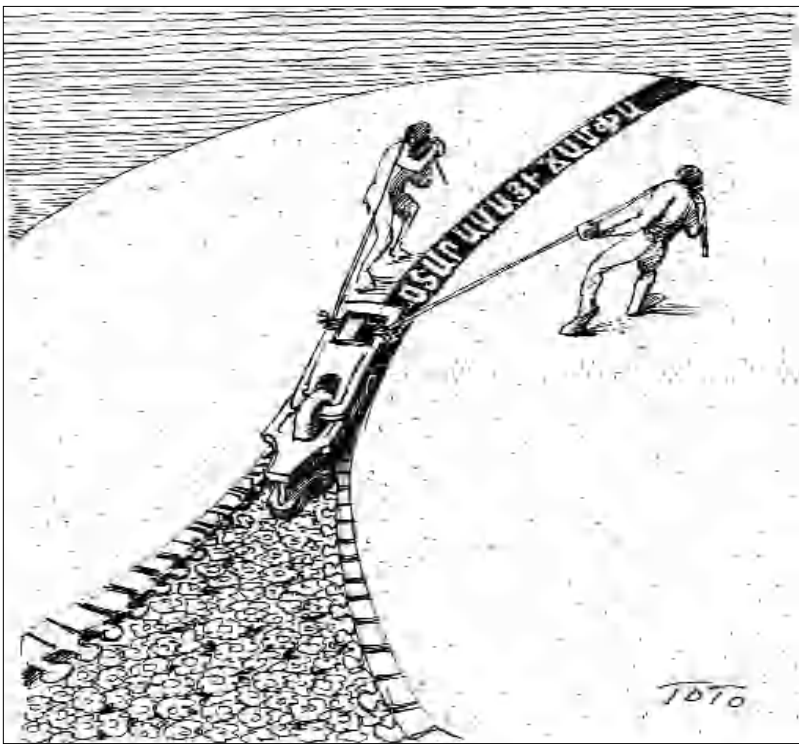
Ես կարծում եմ, որ մեր կառավարությունը խելացի է, մա-
նավանդ՝ մարդուները: Օրինակ Սյունցիի մարդուներ Սու-
րիկ խաչարյանը հայտարարել է, թե ո՞վ է ասում, որ 800 հեկ-
տար սարած ենք հանձնել, չափող եղել է: Երբ Ման ասել
են, որ Սերժ Սարգսյանն է ասել՝ ինքնաթիռում լրագրողների
հետ զրուցելիս, Սուրիկ խաչարյանն էլ փայլուն դասա-
խան է: «Սերժ Սարգսյանը դա հարաբերական է ասել»: Այ,
եթե Սյունցիի մարդուները հարցին ղեֆականության մասին
կան մոտեցում ցուցաբերել, ավելի փայլուն դասախան
կար եւ կատեր՝ «Սերժ Սարգսյանը հարաբերական է ասել,
ֆանի որ ինքնաթիռում է եղել, որտեղ ինչդեպ գիտե՞ք՝ հասակ
կա, բայց դու երկնում ես»: Ամեն դեպքում Սուրիկ խաչար-
յանի դասախանն ավելի խելացի է, ֆան ԱՄ-ում 334 խմ-
բակցության ղեկավար Վահրամ Բաղդասարյանինը: Վեր-
ջինս նույն հարցի աննշանաբար ասել է. «Գիտե՞ք, այդ 800
հեկտար սարածը, որ ինչդեպ նախագահն ասաց, հանձնել
ենք, իրականում ամայի, անղեֆ սարածներ էին»:

Չինա դասկերացրեք, եւ Վահրամ Բաղդասարյանը, եւ
Սուրիկ խաչարյանը կոչվում են Սոււն Ցիի բանակում եւ
հենց նրանք է հանձնարարում չին գորակարը գնալ հայրենի
բնակավայր եւ ժողովրդին տեղեկացնել, որ իրենք հաղթել
են: Նրանցից ո՞վ ինչ կասեր... Ու մինչ դուք դասկերացնում
եք այս երկուսին չին զինվորների համազգեստով, երեք լուր
հայտնել, երկուսը՝ լավ, մեկը՝ վատ: Լավն այն է, որ Վահրամ
Բաղդասարյանը ներկայացնում է իբխանության օրենսդիր
թելը, այսինքն եթե անգամ մեր միջին ֆաղաֆացին իրեն ա-
վելի խելացի է համարում, ֆան մեր կառավարությանը, ա-
ղա դա չի նեանակում, որ մեր ղեֆականությունը ճգնաճա-
մի մեջ է, ֆանի որ օրենսդիր իբխանությունը կառավարու-
թյունն է: Վասն այն է, որ մեր կառավարությունը Սուրիկ խա-
չարյանն է նաեւ, եւ եթե անգամ վերջինիս Սոււն Ցին ոչինչ
չէր անի, միեւնույն է՝ մեր միջին ֆաղաֆացին իրեն ավելի
խելացի է համարում, ֆան մեր կառավարությանը:

Հետեւաբար ճգնաճամի մեջ ենք, բայց վերջին լուրն էլ կա՝
լավերից մեկը: Այն հետեւյալն է՝ մենք հաղթել ենք, մնացյա-
լը հարաբերական է:

Տարածի եւ սան Եփանս գիծը

Պաղեստինյան կողմի յուրաֆան-
չյուր Եփանս, կամ էլ կմտածեք, թե
այդ տարածները հենց այդպես էլ
ամայի է թողնում, ֆանի որ այդ
տարածներն իրենք չեն, անվսան-
գության գոտին են, եւ վաղ թե ու՛
ղեֆ է վերադարձնի Պաղեստի-
նին, ուրեմն՝ ինչո՞ւ շեմացնել:
Մինչդեռ Իսրայելն իր ամեն առաջ
սլած մետնում տուն է կառուցում,
դասարկ չէ, այնտեղ մարդիկ են
աղորում, յուրաֆանչյուրն իր տունը
ժողովակում է ճաղերով, ինչդեպ
լինում են մարտական հենակետե-
րը, կամ թեմանում հետ սահմանա-
լին գոտու վերջին կետը, եւ աղորում
են, աղորում են այդ տարածներում,
որդեսգի այդ տարածներն ամայի
չկոչվեն, եւ որտե՛ւ մեկը չհանդգնի
մուտք գործել: Բանն այն է, որ եթե,
օրինակ, Կրասնոդարի բերրի երկ-
րամասից հանենք մարդկանց, ա-
ղա այդ երկրամասը կդառնա ամայի
տարած, այսինքն որտե՛ւ տարած
առանց մարդու՝ ամայի է, անգամ,
երբ այդ տարածը կուսա-
կան դրախտ է կոչվում:

մարդիկ ինչո՞ւ են այնտեղ աղորում,
ավելին՝ այնտեղ Եփանսակել էին
աղորել անգամ լայնամաստաբ
դաստրազմի օրերին, որովհետեւ
մարդիկ ուզում են, որ իրենց հայրե-
նիքը ամայի չկոչեն:

Այդ չարաբաստիկ 800 հեկտարը
կոչում են, կոչում են ամայի՝ հենց
իբխանությունները, իբր հանգս-
տացնելու համար, թե բա, ժողո-
վուրդ, ինչո՞ւ եք խառնվել, չէ՞ որ
այդ տարածները ամայի էին: Իսկ
ինչո՞ւ էին ամայի, գուցե դիմամբ
են ամայի թողնվել, որովհետեւ
վաղ թե ու՛ դրանք ղեֆ է հանձ-
նել:

չունեն, չունեն, խոսքը մեր մեջ՝
չեն էլ ուզում ունենան, որովհե-
տեւ Իսրայելը ու՛ժեղ է, ու՛ժեղ է,
ֆանի որ ամայի տարած չունի, ոչ
մի թիզ:

Յուրաֆանչյուր իբխանություն
կարող է տարած հանձնել, կաղ
չունի հայաստանյան է, թե, օրի-
նակ իսրայելական, բայց ոչ մի
մարդ իր տունը չի հանձնի, կաղ
չունի հայ է, թե՛ հրեա:

Մենք հրեաներին լաճ նման ենք,
դարձադեպ ֆիչ բաներով, բայց
կարելու բաներով սարքերով ենք:
Թերեւս լավ է, բայց այս կոնկրետ
դեպքում՝ վատ է, լաճ վատ:

Ամայի հողերի վերջին զանգը

Զեֆ չի լինելու, ոչ մի տեսակի,
ամեն ինչ տեղի կունենա զուտ, ոչ
թե այն դրոցներում, որտեղ սովոր-
ել են ամբողջ կյանքում, այլ այն
դրոցներում, որտեղ տեղափոխվել
են, ֆանի որ իրենց գյուղերի կողքի
ամայի հողերը սվել ենք թուրին:
Թուրին էլ, ֆանի որ ամայի հողերի
մեծ սիրահար է, օգտագործում է այդ
հողերը որդեստ րոլիզոն, կրակելու
տեղ, ու կրակում է: Դրա համար էլ
ֆեֆ չի լինելու, երեփ դրոց էլ չի լի-
նելու, համենայն դեպ, այսօր վեր-
ջին զանգն է, բայց թալիփի եւ Մա-
տաղիսի դրոցները փակ են, երե-
խաներ չկան, տեղափոխվել են, ու-
րիշ գյուղ, թիկունք, առջեւում ամա-
յի է:

ԼՂՀ ԿԳ-ն էլ հայտարարել է, որ այ-
սօր ողջ երկրի տարածում որտե՛ւ
հանրային միջոցառում չի արվելու,
վաղը՝ վերջին զանգ է, երկխոսն ա-
վարտում են դրոցը՝ առաջին ան-
գամ, վերջին անգամ, միակ ան-
գամ, ու ոչ մի հանրային միջոցա-

ռում չի լինելու: Կհասկանամք երե-
խեք, իհարկե կհասկանան, կնե-
րե՞ք, իհարկե կներեն, իսկ կմոռա-
նան, ոչ, չեն մոռանա, ոչ մեկն էլ
չի մոռանա: Վերջին զանգի օրն ո՞վ
է մոռացել, որ իրենք մոռանան:

Տղաներն էլ հավանաբար զինվո-
րական համազգեստ կհագնեն, ո-
րովհետեւ դաստրազմ է, որովհետեւ
իրենց գյուղը հեռվում է մնացել, ա-
մայի է մնացել ու որովհետեւ Դարա-
բաղում կյանք են մտնում՝ դաստ-
րազմով: Աղջիկներն էլ հավանա-
բար կերգեն, ոչ թե դրոցն ավար-
տելու մասին, այլ՝ հաղթանակների,
բայց իրենց գյուղում չեն երգի, ու-
րեմն հաղթանակի մասին կերգեն՝
առանց զգալու, թե դա ինչ է:

Եթե ես լինեի թալիփի կամ Մա-
տաղիսի դրոցի դասակը, աղա
այսօր առավոտ ծեփն կբացել դրո-
ցի բոլոր դռները եւ երաժեշտու-
թյուն կմիացնեի, ուրախ, ուրախ եւ
բարձր: Թերեւս, եթե միակը մնա-
ցած լինեի ամայացած թալիփում,

կմիացնեի, մանավանդ, եթե
միակն են մնացել, կմիացնեի, ա-
րածիս անունն էլ կդնեի՝ ամայի
հողերի վերջին զանգը ու կմիաց-
նեի: Կմիացնեի ու կնստեի, հենց
դրոցի դիմացը, բակում, կնստեի
ու չէի մտածի, կտղախեի, կտղախեի
երկխոսին, նրանց, որոնց առաջին
դասարանից ճանաչում են, ան-
գամ սիրած զույները գիտեմ, սիրած
աղջիկներին ու տղաներին գիտեմ,
որոնք այդ դասին երգելիս կլինեին
ուրիշ գյուղերի դրոցներում, որտեղ
տեղափոխվել են, որ դրոցն ավար-
տելու, իրենց գյուղում դա հնարավոր
չէրավ, ֆանի որ այն ժողովրդավա-
ծ ամայի տարածներով, որոնք մեզ
ղեֆ չեն, դրա համար էլ հետ չենք
գրավում: Հետ չենք գրավում, դրա
համար էլ հետ չենք գալիս, հետ չենք
գալիս, դրա համար էլ չենք գրա-
վում, ո՞վ գրավի:

Թալիփ ջան, Մատաղիս ջան, երե-
խեք ջան, ջան...

Ն. ԱՅՅԱԼ

ԱՄՈՇԱՐՈՒՄ

«Միդիա-Շանգայ» եզրինների ազգային միավորում ՀԿ խորհրդի նախագահ

Մայիսի 28-ին մենք միասին կնքենք մեր անկախ մեդիայի հաստատման հաստատման արժեքները: Որի մասին դարձրեք շարունակ երազել են մեր նախնիները: Անցած ուղու համար կրելով սարբեր սառադամներ են փորձություններ, ենթարկվելով նույնիսկ ահավոր ցեղասպանության:

1918թ. Մայիսի ամիսը մեր հայաստանաբնակ ժողովուրդների կյանքում հիշատակաբացարձակ իրադարձություն է:

Մայիսյան հաղթական հերոսամարտերի շնորհիվ հայ ժողովրդին հաջողվեց ձեռք բերել անկախ մեդիայի: Եզրին ժողովուրդն իր լավագույն զավակներին Ոստիկանի և Ջեմադարի Աղայի գլխավորությամբ անձնուրաց տարվելու և վստահի դառնալու հայ ժողովրդի կողմից լինելու շնորհիվ վասակեց Հայոց մեդիայի հիմունքները: Անապատ անապատներում և հավերժ միասին լինելու իրավունքը:

Առաջին Հանրապետության ստեղծումը խանդավառությամբ ընդունվեց այդ ժամանակվա հասարակության կողմից: Եզրին

Նորաստեղծ Հանրապետության ստեղծման առաջին օրից առկա էին բազմաթիվ արգելներ, խոչընդոտներ և մարտահրավերներ, որոնցից խոստովանելի է չհաջողվեց: Բայց, փառք Աստուծո, այդ ամենն արժանապատիվներով հաղթահարվեց մեր ազգերի նվիրյալներ Անդրանիկի, Կոմիտասի, Նժդեհի, Դրոյի, Սեդուկի, Ջեմադարի Աղայի, Ոստիկանի և մյուս արժանավոր զավակների կողմից, ովքեր իրենց ուսերին կրելով մեր ժողովուրդներին բաժին ընկած արհավիրքները, հայոց ժողովրդին ամենաճակատագրական ժամանակաշրջանում բարձր դաստիարակում և մեծ դաստիարակողությամբ իրագործեցին մեր նախնիների ժառանգը: Մեր հերոսածին մայրերի որդիները նահապետական այդ ժառանգում, դարձան անմահ, ֆանդի հայրենիքի համար յուրաքանչյուր նահապետական անմահ է և վերածնվում է հավերժ կյանքի համար:

Ի վերջո, սրամարտությունը հաղթում է, ժողովրդությունը, որ մենք եղել ենք ձկնազոր միասին, կողմ կողմի, մասնակց ենք, հաղթել և միասին ստեղծում ենք ժողովրդավար, բարեկեցիկ և հզոր Հայաստան: Եվ ժառանգական չէ, որ 2012թ. սեպտեմբերի 29-ին՝ Հայաստանում Արմավիրի մարզի Ալմախի գյուղում կառուցվեց եզրինների՝ աշխարհում առեւն երկրորդ արձանը՝ «Եզրինների Ջեմադար», մեր միակ հոգեւոր նախնիների Ջեմադարի հիշատակը: Այն օծվեց անձամբ Աբխազի եզրինների հոգեւոր առաջնորդ Ն.Ս.Ս. Միրե-Միրա Թախիսի Բեգի կողմից:

2015թ. ապրիլի 21-ին աշխարհում առաջին անգամ, Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարության անմիջական աջակցությամբ, ՀՀ մայրաքաղաք Երևանում բացվեց եզրին ժողովրդի անմեղ զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշահամալիր-կոթողը, որը ես մեկ աղագույց է, որ ժամանակն է բացեմք մեր կյանքի ժառանգության և մեկ մութ և անավարձ շնորհից մեկը, այն կդառնա մեր ժողովրդի միասնական կամփի արժանապատիվը, որն արդարության, ազատության և խաղաղության կոչ է անում:

Ցավով, այս օրերին էլ Իրաքի Հանրապետության եզրինների Շանգայի նահանգում մեր ժողովուրդը ենթարկվեց ահավոր ցեղասպանության: ԻՊ-ի հրեցները եզրինների նկատմամբ այնպիսի ուժեղ զորություն, որը հնարավոր չէր սեսնել նույնիսկ զարհուրելի երազներում: Այս դժվարին դասին մենք մեր կողմին սեսանք միջազգային հանրության, մեր անկեղծ բարեկամի՝ հայ ժողովրդի «ձեռքը»: Միջազգային սարբեր կազմակերպություններում եզրինների նկատմամբ ուժեղ զորությունը դասադարձեցին և եզրիններին սասար կանգնելու կոչով հանդես եկան ՀՀ նախագահը, կառավարության անդամները և մեր դիվանագետները: 2016թ. Ապրիլի 21-ին հայաստանաբնակ, ինչու չէ՞ նաեւ համայն աշխարհի եզրինների կյանքում ժառանգական մեր իրադարձություն է: Աշխարհում առաջին անգամ ՀՀ մայրաքաղաքում մեր Հանրապետության ղեկավարության, Երևանի քաղաքապետարանի անմիջական աջակցությամբ, «Միդիա-Շանգայ» եզրինների ազգային միավորում ՀԿ խորհրդի նախագահությամբ կառուցվեց Իրաքի Շանգայի եզրինների ցեղասպանության հիմնական մոտիվը մեր կողմից երեխայի փրկությունն է: Երեխան մարմնավորում մեր ժողովրդի վաղվա օրը: Հուշարձան-կոթողի թիվում կողմից արեգակի ֆոնին վերադարձող կուրկների երան է, որն անհաղթ է մեր ժողովրդի վերադարձն իր բնօրրան: Եվ աշխարհին կոչում, որ եզրինները Շանգայում ոչ անցվոր են, ոչ էլ եկվոր: Որ Շանգայում մեր բնօրրանն է եղել և կմնա մեր հավերժ օջախը:

Մենք շատ թանկ ենք վճարել մեր ազատության և անկախության համար, ուրեմն

այն դառնում և դառնում մեր «աչի լույսի դեմ»: Ջեմադարի Հայաստանի անկախությունը սրբազան և անմահացելի է: Հավասարեմ են, Հայաստանը հզոր է և կայուն մեր ժողովուրդների անխախտ, անապատ բարեկամությամբ, որը դարձել է մեր ժողովրդի առաջընթացի առանցքներից մեկը: Դարերի ընթացքում և մինչև այսօր արձանագրվել են ժամանակային սարբեր փուլեր, հաջողված սարբեր, ձեռքբերումներ, դժբախտաբար նաեւ անդառնալի կորուստներ: Հավասարեմ մնալով մեր երախտակների ժառանգում, եզրին ժողովուրդը հայրության հետ կիսեց և Սոփիական սահմանը աղեղի ծանր հետեւանները, և անցումային օրերն «մութ և ցուրտ օրեր», ինչպես նաեւ Արցախի ազգային ազատագրական պայքարի հաղթանակի բերկամբ: Այս ամենի համազումարը մեզ ժառանգություն է ստեղծել բարեկեցիկ, հզոր Հայաստան, որը հզոր և մարտունակ բանակ ունեցող Հայաստան է, արդար և ազատ Հայաստան է, աշխարհում և արժանապատիվ վասակ աղաքակիր Հայաստան է, սնտեսության համաշխարհային աղաքակիր Հայաստան է, սոցիալադարձ և առողջ ընտանիք ունեցող Հայաստան է, մեզ բուրիս համար հավասար, աղբյուր և արա-

բելու իրավունքներ և ազատություններ աղաքակիր Հայաստան է: Մեր անվանագրությունն ու սարածառքանի խաղաղությունն երախտակիր Հայաստան է: Դրանում համոզվելու համար բավական է մայր մեր անցյալին, սեսնել ներկան և մտածել աղագայի մասին:

2016թ. ապրիլի 2-ին մեր հայրենիքի զինվոր կանգնեց թեմամու մոր սաղարմբը: Հակառակորդի առջեւ մեր վահան կանգնեց Ջեմադար Աղայի և Անդրանիկ Ջորավարի զինակից եղբայրությունը: Մենք մեր հակառակորդի սաղարմբերին հակադրվեցին մեր միասնությամբ, հոգու ուժով, մեր բանակի մարտունակությամբ: Իրականությունն այն է, որ Հայաստանը ժողովրդական երկիր է, մեզ հասնել են ժողովուրդների հանդեպ հարգանքը: Իր ֆաղափացներին, անկախ ազգությունից և դավանանքից, հավասար իրավունքների աղաքակիր: Մարդու իրավունքների ղաւաքանությունը, խաղաղությունն ու մարդասիրությունը: Մենք գտնում ենք, որ թեմամունք և աստիությունը հավերժ չեն, և շարունակում ենք առաջ գնալ, որակադեմ ձեւավորելով մեր հասարակություն, համոզված լինելով, որ այն մեր՝ հայաստանցիներիս զարգացման ճանադարին է: Մենք ղաւաքանել ու ղաւաքանում ենք այն հողը, որի վրա աղբյուր և արարում ենք, որի վրա ծնվում են մեր երեխաները, որոնք իրենց «երկնային» հանգիստ են գտնում մեր ծնողները: Աղբյուրն մենք միասին կանխեցինք սարածառքանի խաղաղությունը վսանգող աղբեքանակն սաղարմբերը, փառք ու ղաւաքան մեր հայրենիքի Ջեմադարին, ովքեր թեմամու նախահարձակ սաղարմբերը կանխեցին անգամ կյանքի գնով: Ցավով մեր կյանքը դժվարություններով լի է եղել: Դասնությունը ընթացքում մեր սարածառքանում հաճախակի առկա է եղել լարվածության և ֆաղափական բարդ իրավիճակ: Սակայն անկախությունը մեր դարաքան է բացել մեր ժողովրդի համար: Ուրախամամ մեր լավ ու կարելու ձեռքբերումներով: Վստադար կարող են ասել, որ միասին, համատեղ ջանքերով մենք դեմ շատ ու շատ հաջողությունների կհասնենք, և կարժանանամ այս օրը մեզ համար նվաճած հերոսների սխարմին ու ղաւաքանին: Մենք մեր միասնությամբ, համաբախությամբ ենք հզոր և ուժեղ, իսկ ուժը և համաբախությունը, հավասարեց, միայն հաղթանակ և առաջընթաց է աղաքակիր:

Շնորհակալում ենք բոլորիս մայիսյան հաղթանակների և Հանրապետության տոնի կաղակցությամբ:

Պիմադրության արժանների մասին՝ Տարվարդում

Հարվարդ համալսարանի գիտական կենտրոնի դահլիճում սեղի է ունեցել գիտաժողով նվիրված հայերի և հրեաների դեմ իրագործված ցեղասպանությունների դեմ ծավալված դիմադրության արժանների, հակաֆալախականից, դարձիգանականից մինչև ազգային-ազատագրական ղալաքան:

«Մուսա Դադից մինչև Վարալալալի Գեսնոն: Ձինված ղալաքան ընդդեմ ցեղասպանության» ընդհանուր թեմայի շուրջ ֆնարկումներին մասնակցել են Երկի Պողոսյանը (դերասան, դրամատուրգ, «Նեմեսիս գործողությունը» գրի հեղինակ), դոկտ. Դեբորա Դյորկը (Կլար համալսարանում Հոլոքոստի ղաւաքանից դրոքետուր և ցեղասպանության ուսումնասիրությունների կենտրոնի սնտես), դոկտ. Տիգրան Գալիկյանը («Արմինյն Ռիկյո» ղալաքանական կառավարիչ-խնքադր, և «Հայկական գաղաքահալախությունը Օսմանյան իսլամության ներք» գրի հեղինակ) և դոկտ. Ջեյմս Ռասելը (Հարվարդ համալսարանի հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոնի դրոքետուր): Որոքե համակարգող հանդես է եղել Մարկ Մամիկոնյանը (ՆԱԱՍՐ-ի աղաքանական հարցերի սնտես):

Գիտաժողովը հովանավորել են Հարվարդ համալսարանի հրեական ուսումնասիրությունների կենտրոնը, նույն համալսարանի Մեքսիկո անվան հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոնը, Հայկական ուսումնասիրությունների և հետազոտությունների ՆԱԱՍՐ կենտրոնը:

Ուսանողների և դասախոսական կազմի ներկայությամբ ֆնարկվել են ինչպես երկու ժողովուրդների դեմ իրագործված ցեղասպանությունների մնադրությունները, այնպես էլ սարբերակիչ հասկանիքները:

Մարդանի վիդակը՝ Էկրաններում

Վերջերս Սոնոմայի (Հյուս. Կալիֆոռնիա) միջազգային կինոփառաժողովը ցուցադրվել է «Իթակե» ֆիլմը, որը հիմնված է ամերիկահայ ճանաչված գրող Վիլյամ Մարդանի «Մարդանի կասակերություն» (1942) վիդակի վրա: ղաւաքանի թեման արժանող այդ ֆիլմը նկարահանել է ամերիկացի դերասանուհի Սեգ Ռայանը: Դա իր առաջին ռեժիսորական աշխատանքն է, որի համար փառաժողովը կազմակերպիչները որոքել են նրան շնորհել Սոնոմայի «ողջույնի» մրցանակը: Ֆիլմը ղաւաքանում է Կալիֆոռնիայում երեակալական Իթակե ֆաղաքան մասին: Համաբախարային երկրորդ ղաւաքանի օրերին 14-ամյա Հոնոբ Սալոլին որոքում է դառնալ իր ֆաղաքան հեռադարային հաղորդումները հեճանիվով ամենաարագ իրենց հասցեատերերին հասցնող փոստային աղաքանը: Ավագ եղբոր բացակայության ժամանակ (նա ծառայում է բանակում) իր այրի մոր, ֆրոջ և փոքր 4-ամյա եղբոր հոգալ Հոնոբի ուսերի վրա է և նա ամեն ջանք գործադրում է ղաւաքան կասակերությունը: Ն.Ս.

Քննարկում «Ազգի իմբադրությունում»
Հունիսի 3-ին, ժամը 15:00-ին «Ազգ»-ի իմբադրաքանը սեղի կունենան ֆնարկում «Հայոց լեզվի մերօրյա հիմնախնդիրները» խորագրով:
ՄԱՍՏԱՐԱՅՈՒՅՈՒՄ ՎԵՐԱԿՐՄԱՆ ԳՈՒՂ
ՀՀ ԿԳՆ ԼԵՉՎԻ ԳԵՏԱԿԱՆ ՏԵՄԳՈՒԹՅՈՒՆ
«ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԿԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՇՈՏ ԲԱՅԱՊՅԱՆ

Հավանաբար Նարինանուվի վրա վճռական ազդեցություն է թողել Աթաթուրի մասնաբաժնի նախագահ Ռուբեն Մարտիրոսյանը և հանձնել ՌԱՖՍՈՒ-ում թուրքալեզու դեպարտմենտի Ալի Ֆուադ Չեքետյանը: Ուղեծրում ասված էր, որ եթե Նարինանուվի չհրաժարվի դեպարտմենտից, ապա նա` Աթաթուրը, կջնջի Նարինանուվի ազգամուլը «նեոսովետականացման» ցուցակից:

Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ հարցին դասասխիկ սալով նույնպես 1921թ. հուլիսի 4-ին հրավիրվում է ՌԿՊ(Բ) Կովկասյան բյուրոյի ղեկավարը, որն առանց արարողակարգային խախտումների որոշում է՝ «Լեռնային Ղարաբաղը մտնելի է Հայաստանի ՍՍՌ կազմում, անկասկածաբար միացվելու է ՊՍՀՄ-ին»:

Այնուհանդերձ ղեկավարը Նարինանուվի առաջարկով որոշեց հարցը սեղանի վրա դնել ՌԿՊ Կենտրոնական Կոմիտեի վերջնական որոշմամբ: Սակայն հաջորդ օրը կայացավ Կովկասյան մարզային ներկայացուցիչ Սալիյի ճնշմամբ, առանց վերաբերյալի ընդունված հե-

ռոշումից անմիջապես հետո Հայաստանի Կոմկոմի Կենտրոնը իր 16 հուլիսի 1921թ. նիստում իր անհամաձայնությունն է արտահայտել «ընդունված» որոշմանը: Արդարության վերականգնման համար մայիսի 24-ին հրավիրվեց ընդհանուր հավաքական Կոնգրես, որը արդարապես կարգավորեց իր հարցերը:

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո, հիմնվելով ԽՍՀՄ դեռևս գործող օրենքների, մասնավորապես, 1990թ. ապրիլի 3-ի «ԽՍՀՄ կազմից Միութենական Հանրապետության դուրս գալու հետ կապված հարցերի որոշման կարգի մասին» ԽՍՀՄ Օրենքի և Միջազգային իրավական նորմերի վրա, ձեռնարկվեցին երկու անկախ ղեկավարումներ՝ Ադրբեյջանական Հանրապետությունը (ԱՀ) և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը (ԼՀ): Այսօր խոսել Ադրբեյջանական Հանրապետության սարածախի ամբողջականության մասին՝ հասկանալով նրա կազմում ԼՀ-ի և ԼՀ-ի հիմնադրամաս-

նար եւ նեոգ թեմային կապում հնարավորություն մեկ հարց հարկի ընդհանուր լուծել խնդիրը իր օգտին:

Որն է ելի: Ելի, մեր կարծիքով, այսօր միակն է՝ օգտագործել Եվրոպական երկրների փորձը Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի ավարտից անմիջապես հետո (սե և մեր հոգվածը www.diplomat.am կայքում՝ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով): Այդ փորձը կայանում է հետեւյալում՝ թողնել անփոփոխ պատերազմից անմիջապես հետո առկա սահմանները (սահմանափակ), թե Եվրոպական երկրներից յուրաքանչյուրն ուներ ավելի լուրջ սարածախի պահանջներ, հրաժարվել ուժ կիրառելուց, ձգտել բարձրացնել սեփական ժողովուրդների բարեկեցությունը միասնական սնտասական, էներգետիկ, սրամտորսային եւ այլ ծրագրերի միջոցով: Ժողովուրդների բարեկեցությունը վեր է ամեն ինչից-որով հետեւում սահմանների գոյության որոշ ձեռնարկային:

Վերադառնալով Հայաստանի խնդիրը, նշում որ Թուրքիա-բուլղարիկյան Ռուսաստան սահման-

ՏԱՐԱԾՖԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

թական հակահայկական որոշումը: Կովկասյան հուլիսի 5-ի որոշման մեջ մասնավորապես ասված է՝

ա. Մուսուլմանների եւ հայերի միջեւ խաղաղություն հաստատելու անհրաժեշտությունից ելնելով՝ Լեռնային Ղարաբաղը թողնել Ադրբեյջանական ՍՍՌ սահմաններում՝ սալով մասնաբաժնի մարզային ավտոնոմիա ...

բ. Հանձնարարել Ադրբեյջանի Կենտրոնի որոշել ավտոնոմ մարզի սահմանները ...

գ. Հանձնարարել Ադրբեյջանի Կենտրոնի որոշել Լեռնային Ղարաբաղի ավտոնոմ մարզի ծավալը ...

Հետագայում Ղարաբաղի հայերի համար առավել սուսկայի դեր խաղացին որոշման բ. եւ գ. կետերը:

Փոխանակ ավտոնոմ մարզի կազմում ընդգրկելու Ռուսաստանի մաս կազմելու դառնում Լեռնային Ղարաբաղի ունեցած սարածքները, կամ ծայրահեղ դեպքում, կազմվել հանձնաժողով՝ բաղկացած ռուսներից, հայերից, ադրբեյջանցիներից, որը որոշեց մարզի ծավալը, թե՛ սահմանները, այդ հարցերի լուծումը հանձնարարվեց Ադրբեյջանի Կենտրոնի (բ.դ.կետեր): Օգտվելով այդ կետերից՝ Ադրբեյջանի իշխանությունները Լեռնային Ղարաբաղի կտրեցին եւ ավտոնոմ մարզի մեջ չմտնեցին հաշվարկային, Ծանոթի, իսլամ-Գեթախի, Շահիդյանի քաղաքները հյուսիս-արեւմտում (քաղաքներից մեծամասնությունում հայերը կազմում էին 97-98%), Զելբաքարի, Լաչինի քաղաքները արեւմտում, եւ բոլոր, այժմ ԼՀ-ի հիմնադրամասական ուժերի կողմից ազատարարված սարածքները Մայր-Արախի երկայնքով: Այս ամենը հանդիսացավ Լեռնային Ղարաբաղի սարածի առաջին լուրջ սրոհումը: Ավելին, կար մահ, եւ Ադրբեյջանը հրաժարվեց մարզի կազմավորումից, սակայն ստիպեցին եւ 1923թ. հուլիսի 7-ին հասուկ դեկրետով ձեռնարկվեց Լեռնային Ղարաբաղի Ավտոնոմ մարզը (ԼՀԱՄ, հետագայում՝ ԼՀԻՄ):

Բայց խաղաղություն այդպես էլ չհաստատվեց: Կովկասյան ո-

նական բանակի կողմից ազատարարված սարածքները, անհետեթություն է, քանզի՝ ա) այդ սարածքները բնիկ հայկական են եւ Թուրքիա-բուլղարիկյան Ռուսաստանի սահմանի կողմից սկուստելի վրա 1921թ. մասուցվել են նորաստեղծ, դաստիարակներ մինչ այդ անհայտ Ադրբեյջանի, բ) 1991թ. ձեռնարկված Ադրբեյջանական Հանրապետությունը (ԱՀ) անմիջապես ձեռնարկեց բայց Ղարաբաղյան հիմնահարցը ռազմական ճանապարհով լուծելու ուղղությամբ 1992թ. սկսելով լայնամասշտաբ ռազմերակ ԼՀ-ի դեմ: Առաջին հաջողություններից ոգեւորված՝ ԱՀ ղեկավարները Էլչիբեյը ցինիկորեն հայտարարեց, որ «չունով իր ոստերը կվաճաքեն Սեւանա լճում»: Դժվար չէ դասկարգել, թե ինչ տեղի կունենար, եթե նրան այդ հաջողվեք... ԼՀ-ի հիմնադրամասական ուժերին հաջողվեց սալ արժանի հակահարված, որի արդյունքում հաստատվեցին այսօր գոյություն ունեցող սահմանները հակամարտող կողմերի միջեւ: Ինչպես ցույց տվեցին 2-5 ապրիլի 2016թ. արյունալի դեպքերը, ԼՀ-ի հիմնադրամասական բանակը ունակ է դաշտակարգելու իր հայրենիքը եւ դառնալով:

Վերջերս, դժբախտաբար, լայն արժարծման առարկա է դարձել ԼՀ-ի հակամարտության քաղաքական խաղաղություն հաստատելուց հետո ԼՀԻՄ-ի ցուրտ ազատարարված սարածքները, որոնք այժմ գտնվում են ԼՀ-ի կազմում, թեմանում վերադարձնելու անհրաժեշտության մասին հարցը: Այդ չի կարելի թույլ սալ իրականացնել, որովհետեւ՝ ա) այդ սարածքները բնիկ հայկական են, հաստատված վերը բերված փաստերով: բ) նրանք ազատարարվել են՝ որովհետեւ անհրաժեշտ դաշտակարգ թեմանում ազդեցիկ գործողություններին:

գ) Բազմակի չափով կերկարի թեմանում եւ հայկական հիմնադրամասական ուժերի միջեւ առկա սահմանը: դ) ԼՀ-ի բոլոր բնակավայրերը, առանց բացառության, կարող են խոցելի սովորական ռազմական ծանր իրավիճակի հա-

մը 1921թ.վաճակնին բղկեց ցեղասպանություն սարած Հայաստանին: Այդ ցաս ցավալի է այն ֆոնի վրա, որ «Համաշխարհային սոցիալիստական հեղափոխություն» Միջին եւ Արեւելյան Ասիա սարածող Թուրքիան, ստանալով Ռուսաստանից ամեն ինչ, արդեն 1922 թվականին ֆիզիկապես ոչնչացրեց Թուրքիայի կոմունիստական կուսակցության դեկալարներն եւ հասուկ որոշումով արգելեց Կոմկոմը Թուրքիայում: Միջին Ասիա «հեղափոխություն սարածող», հայերի ցեղասպանության կազմակերպման դաշտակարգից մեկը՝ Էնվեր Փաւան ստեղծեց Բուխարական Բասմաչական Էմիրատություն եւ ստանվեց Կարմիր բանակի հեծյալ ջոկատի եւ բասմաչների միջեւ մարտը: Հեծյալ ջոկատի հրամանատարն էր հայ սոցիալիստ Մելիքումը (ճակասագրի ինչորիսի հիաստան ընտրում): Հետագա բոլոր սարիներին Թուրքիան միջեւ եղել է Ռուսաստանի հանդերձ թեմանաբար սրամարդկած բուլղարները:

Տեղին է հնչեցնել հետեւյալ հարցադրումը՝ ի՞նչ վաս արար է կատարել Հայաստանը Ռուսաստանի հանդերձ նրանց միջեւ բազմադարյան հարաբերությունների դաստիարակ ընթացում: Բայց կարծես Ռուսաստանն արթնանում է եւ նման հարցադրումներ կատարում են Ռուսաստանի իսկական հայրենասերները եւ զանգվածային լրատվության միջոցները, այդ թվում՝ Լեռնային Ղարաբաղի խնդիր վերաբերյալ:

Վեր շարունակված փաստերը եւ նյունանները կարող են եւ չիմանալ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրով Միջակի խնդիր երկրների երկայնագույնները եւ Ադրբեյջանական Հանրապետությունը ճանաչած նյունա ղեկավարները, բայց չէ՛ որ Ռուսաստանը զիսի ամեն ինչ:

Մեծ ողորունում ենք Ռուսաստանի ձգտումը ունենալ լավ հարաբերություններ եւ Ադրբեյջանի, եւ Հայաստանի հետ, բայց հերթական անգամ ոչ ի վնաս Հայաստանի:

Էն ո՞ր դարգունակ փիլիսոփան է համոզում, որ կենսագրությունը մարդու կյանքի ժամանակային շղթան է թվում ու խոստում: Դա ամեն ինչ է, բայց ոչ կենսագրություն... Այն, կենսագրությունն այն է, թե մարդը ինչ՞հան է սիրում մայր իմիդ իրեն, հետ մերձավորներին, աղա՛ ուրիշներին եւ վերջապես՝ աշխարհը: Եվ եթե մեկը ձեզ կհամոզի, որ իմիդ ուրիշներին ավելի ցաս է սիրում, քան իրեն, չհավասար... Դա ընդհանուր կեղծ մարդասիրական բարոյական «մասսաժ» է... Մարդ եթե չկարողացավ մայր իմիդ իրեն սիրել, մյուսներին՝ անկարող է սերը ցուրենի հասկի կրել է, մերսից է ծիլ սալիս՝ բերքն աշխարհին բաժանում... Իսկ կյանքը ձեւաբար սիրո, խնայությունների, արդենցնելով արդիւնը օտարաբար շղթա է, իհարկե հասկապես ինչորիսի ու գրաւարության դաշտակարգ եւ ազնիվ միջուկի ավելորդ, բայց ոչ ավելորդ միջուկում... Այդ ճիշտ արդիւն արվեստ է... Եթե հավաստիացումի փաստեր են հարկավոր, խնդրեմ այս մեկը՝ ճնտասագիտության դոկտոր, դոկտոր Աննա Բայրայան: Դե արի ու եռանդուն, կենսափիլոսոփա այս հրաճ լուծեցուն բացարձիր, որ իմիդ 70 տարեկան է, մանավանդ որ որոշ տարիներ կենսաբաններն էլ ուղղորդում են, թե այդ սարիում մարդիկ հիմնականում դիտարկեց թոռների հետ զբոսնելով, եթե իհարկե կարող են՝ նաեւ հուշեր գրելով եւ այլն, եւ այլն... Դե իհարկե, մեր փոռ ժամանակներում կան ժամանակից ցուկ ծերացած ջախելներ, որ առանձնապես ոչինչ չներկայացնող իրենց անցյալի մասին կեղծ հոգատության մասին ավստանալով հիշում են՝ «Հեյ գիդի մեր ջախել օրերը...»: Բայց դե էս մի դրույթը հեշ չի վերաբերում Աննա Բայրայանին. կյանքով ամասելի լեցուն է, եռանդով աշխատում է ու նորանոր ծրագրեր մտնում... Ամբոնի վարիչ ու վարչության ղեկ, հանձնաժողովի նախագահ ու գիտական հանդեպի զխիստ խմբագիր, Հայաստանի գյուղատնտեսական ակադեմիայի եւ այլ կրթարիւնների դասախոս ու գիտական դեկավար... Դա ձեռնների թվարկումը ցաս հեռուն կսանի...

Իսկական լուծեցի է. ծնվել է Սոցիալիկ քաղաքի Սեմ Պարմի գյուղում: Հող ու քից լուծեցու ազնվության, ուղղամտության, խնայության հրաճ կաթիլներ է հոգում ամբարել... Մեկ էլ քստար՝ գիշերվա հազարի կզանգի մանկության ընկերոջը՝ բանաստեղծ Ռազմիկ Պալոյանին ու կասի՝ «Այ Ռազմիկ ջան, բաս ո՞նց կըլի, ի՞նչ անենք, որ դարձեցիներին ցաս օգնենք... Հրե Սյամիկն ու Պատմ, Արեւիկան, Աննա ու մյուս տղերքն ասում են՝ «Էս անգամ էլ Ռազմիկին դիմենք, էս մի գործն էլ թող առաջ սանի...»: Տարվա մեջ մի քանի անգամ մանկության ընկերներով զնում են Սեմ Պարմիի սարերում՝ Թեյկանի ջրվեժում ծննդավայրի սրբազան օրեններով կրկին ու կրկին մկրսվելու, սրա-նրա հոգաբերից դաստիարակ, միասնական ուժերով գորակցելու... Եվ բոլոր հավաքներին «չոր ու ցամաք» ճնտասագիտ Աննա Բայրայանը իր դոկտորական ճնտարից հասկապես երգով է ցուցադրում... Հա՛, բա որ Լեռնային Ղարաբաղի գիտությունը վերջում Սայաթ-Նովայի երգը թարգմանել է անգլերեն ու երգել... Թե չէ՝ գիտության լեզվով ցուցադրաբար խոսողներն էսօր էնքան են ցասացել, որ դրա ավելցուկից գիտությունը դալկաստոր է սալիս... Բա՛, հեց դրա համար էլ Աննա Բայրայանը մի քանի դոկտորի տեղ է աղորում, սովորեցնում... Իսկ ո՞նց համար մեծակ կորչում էլ բավարար է. սեղանների ցուրը բոլ-բոլ կիտարանում, կբացարեն, որ Սյունոնը, Վիկտոր Հանբարձույանը, Գրիգոր Գյուրգալյանը եւ էլի ցատերը իրենցից հետո են... Այ հեց էստեղ է գրել Պարմի Սեմակը՝ «Մարդ կա՛՝ ելել է ցալակն աշխարհի, Մարդ կա՛՝ աշխարհն է ցալակած սանում...»

Բա՛, սիրելի Աննա Բայրայան, ո՞նց է հարկավոր մեկ առ մեկ թվարկել, թե քանի մրցանակ, դիտում, դասակարգ ու մեղալ ունես, քանի միջազգային կոնֆերանսների եւ մասնակցել ու երկիր ներկայացրել, հարյուրավոր գրեք ու հոդվածներ գրել... Էդ բոլորը թող մնա ավանդական կենսագիրներին, իսկ քո իսկական կենսագրությունը գրում է ամենաարդարացի դասավորը՝ Նորին Մեծոփյան ժամանակը, ում ցա՛հ ենք խնդում, որ քո Արեւը երկար լինի...

Այն դեպքում, երբ Մոսկվայում Ադրբեջանի դեսպան **Փուլադ Բյուլ-Բյուլ օղլին** ANS հեռուստատեսային սկան հարցազրույցում դասողություններ էր անում, թե Ռուսաստանը իբր «համոզվել է Ադրբեջանի հետ գործընկերության հուսալիությանը», ադրբեջանական Գաբալա ֆաղափում ավարտել էր մոտենում Ադրբեջանի, Թուրքիայի և Վրաստանի դաշնակցության մասին արձանագրության համաձայնագրի մասին անվերջ լուրերի մասին: Այս դեպքում ԱՊ Պաշտպանության մասին Զաֆր Զասանովը հայտարարեց. «Ադրբեջանի, Թուրքիայի և Վրաստանի ջոկ մարտնչականությունն ու մարտավարական բարձրագույնը նմանակող մեծ նմանակալարմար գտնվում են նմանակող համատեղ գործընկերություններ»: Հասանովը նաև ընդգծեց, որ «հանդիպումների ժամանակ լուրերը էր ռազմական համագործակցության եռակողմ ձեռնարկի արդյունավետությունը, կատարվել է կարծիքների փոխանակություն և համարվել են կարգի գաղափարները»: Նրա խոսքերով, մասնավորապես էր դաշնակցության ոլոր-

դաշնակցության Գաբալայում բարձրագույն թուրքիայի դաշնակցության մասին **համաձայնագրի**. «Երբ երկրների մասնավորները մեծարկեցին մարտնչական-գաղափարների անվտանգության ապահովման հարցը, երբ այս առնչությամբ համաձայնության հասան»: Խոսքով Վրաստանի Թուրքիա անցնող արտահանական էներգետիկ հարողակցությունների՝ Բաֆու-Թբիլիսի-Երզրում գազատարի և Բաֆու-Թբիլիսի-Ջեյխան մարտնչական դաշնակցության, ինչպես նաև Բաֆու-Թբիլիսի-Կարս երկաթգծի ավարտվող շինարարության մասին է: Ումից են դաշնակցությունը: Հասանովի է Հայաստանից, որը Ադրբեջանի հետ ռազմական հակամարտության ընդլայնման դեմ էր կարող է հարված հասցնել այդ հարողակցություններին: Հասանովի է նաև, որ դեմ էր նման ընթացքը հնարավոր է ԼՂՀ իրադրության կրակ բարդացման դեմ: Հարկ է նշել, որ Թուրքիայի, Վրաստանի և Ադրբեջանի համագործակցության այսպես կոչված եռակողմ

գծի վրա մեծադիտարկման համակարգի ստեղծման օգտին էր խոսում են խաղաղարար կորուստ մեծացելու հնարավորության մասին: Արեւմուտքում դիվանագիտական դաշնակցություն կրած Ադրբեջանը սկսել է վախճանալ սարածաբանական խաղաղարարների հայեցակետը հեռանկարից (նրանց կազմում կարող են չլինել ռուսաստանցի զինվորականներ), ինչը ոչ միայն կառուցողի իրավիճակը, այլև կհանգեցնի կոստյան սցենարի: Պատահական չէ, որ դեսպան Փուլադ Բյուլ-Բյուլ օղլին դրական ֆաղափական ազդակներ է հասցնել Ադրբեջանին: Թուրքիան ՆԱՏՕ-ի անդամ է և ԱՄՆ-ի կարեւոր դաշնակցություններից մեկը: Ինչպես ֆրեյմ, այնպես էլ դարաբարդյան հակամարտության հարցերում Անկարան թերեւս կարող էր համաձայնության գալ Վաշինգտոնի հետ եւ գործել բացառապես: Սակայն մեծ թան չկա: Ավելին, ինչպես Սիրիայի խնդրի կարգավորման ժնեյան բանակցություններում (որտեղ մասնակցություններում էր ֆրակկան հարցի լուծում),

ՄԱՅԱԿԱՆ Ո. ԽԱԶԱՏԵԱՆ

ՀՀ ՉՈՒՒ դաշնակցության գնդակ, ռազմական դաշնակցություն

Si vis pacem, para bellum
Կամ Ադրբեջանը աշխատում է զինվել հեռահար ՕՍՀՏ-ներով

Ներկայումս ադրբեջանական զինված ուժերն աշխատանքներ են իրականացնում հեռահար օդերի-մարտական հրթիռային համալիրներ (ՕՄՀՀ) ձեռք բերելու նպատակով: Ինչպես հարողում է «Ազերի դիֆենս» («Ադրբեջանական դաշնակցություն») հանդեսը, այս մասին հայտարարել է ադրբեջանական բանակի հրթիռային զորքերի և հրետանու հրամանատար, գեներալ-մայոր Ջահիդ Յուսեյնովը: Վերջինս նշել է, թե ադրբեջանական դաշնակցությունը դեռ է ունենա 200, 300 և 500 կմ հեռահարությամբ ՕՄՀՀ-ներ:

«Մեծ կարող են ոչնչացնել թեմանու ցանկացած օբյեկտը՝ ձեռքի հարվածով: Եթե մեր գերազույց գլխավոր հրամանատարը հրաման արձակի, ապա մեծ կարող են հարվածել Երևանին», - ասել է կովկասյան թուրքերի բանակի գեներալը:

Կարելի է եզրակացնել. 1. Սա հերթական վկայությունն է այն իրողության, որ թուրքերը՝ կովկասյան եւ օսմանյան, բեմալական կամ երողական, առաջնորդվում են «Այս հողի վրա կամ մենք, կամ հայերը» ցեղասպանական ֆաղափական սկզբունքով. ընդ որում նրանք դաշնակցություն են դա իրականացնել 6-րդ սերնդի դաշնակցության միջոցով.

2. Պե՛տ է թուրք-ազերիական այս ծրագրերին հակադրել ԳԳ-ում եւ Արցախում մեր սեփական հակահրթիռային եւ հակաօդային դաշնակցության հզոր համակարգի ծավալումը.

3. Չարագնել հայկական դաշնակցության ֆաղափական դաշնակցության համակարգը՝ մեր ազգաբնակչությունը եւ սենտությունը դաշնակցությունը նպատակով.

4. Չարագնել մեր սեփական միջին եւ հեռահար ՕՄՀՀ-ների համակարգը, դրանով իսկ անցնելով 6-րդ սերնդի դաշնակցության միջոցով. ընդ որում հանդիպումները Երզրում.

5. Օսմանա-թուրքական ռազմադաշնակցության մեծ լծակալ դաշնակցություն: Ի դեպ, նրանք իրենց ռազմադաշնակցություն են ներգրավել նաև մեր հյուսիսային ֆրանսիական հարեանին՝ Վրաստանին (ինչպես 1918 թվականին): Ուստի դաշնակցության միջին ռազմական ազդեցության թե՛ արեւելից՝ (Արցախ, Գեղարևունի, Տավուս), թե՛ հարավ-արեւմուտքից՝ (Նախիջեան), թե՛ Արեւմուտքից՝ օսմանյան թուրքերի կողմից... միաժամանակ նաև չբացառելով դավադիր հարվածը Վրաստանի սարածովու... Հայաստանը դեռ է անցնի շրջանաձեռք դաշնակցության...

6. Ամենայն հավանականությամբ, կովկասյան թուրքերը՝ օսմանցիների ազդեցությամբ հերթական «բլիզ-կրի-գի» փորձ կանեն... Օսմանա-ազերիական ռազմադաշնակցությունը փորձելու է ԳԳ-ին դաշնակցության մասնակցությունը եւ դաշնակցության մասնակցությունը: Բանն այն է, որ Բաֆու եւ մնացյալ ամբողջ աշխարհը սարքեր դաշնակցություններ ունեն դարաբարդյան հակամարտության արմատների մասին, սարքեր կերթ են մեկնաբանում Անդրկովկասի ժողովուրդների անցյալը եւ փորձում են Ադրբեջանին, Վրաստանին ու Թուրքիային դուրս բերել անցյալի առատությունների գերությունից, որոնցից միջնորդները հնարավորություն ստանան հակառակորդներին դրդելու փոխզիջումների, որոնք անհրաժեշտ են ամեն մի երկարաժամկետ ֆաղափական համաձայնագրի համար: Վրաստանում 2008-ի օգոստոսից հետո միջանկյալ աշխարհադաշնակցության ավարտն արդեն կայացել է, Թուրքիայի համար ամեն ինչ դեռ առջեւում է, իսկ Ադրբեջանը ճամփաբաժանի վրա է: Սակայն, սրտման վստահությունը մեծացնելու փոխարեն, նրանք ինչ-ինչ դաշնակցություններով փնտրում են նոր դաշնակցություններ:

7. ԳԳ - դեռ է անցնի Եվրոպա-աշխարհային դաշնակցության համակարգի, ստեղծի համաժողովրդական ռեզերվային բանակ: Բացի այդ՝ սփյուռում, հասկալի՝ Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Եվրոպայի եւ Ասիայի երկրներում դեռ է ստեղծել Համահայկական Ազգային Գլխավոր ՉԱԳ:

8. Մարել եւ հզորացնել ԳԳ դաշնակցության համակարգը...

9. Հարթելու հնարավորություն ունեն, եթե ունենան վճռական եւ մարտ ռազմաֆաղափական ղեկավարություն...

Պատերազմն այլընտրանք չունի... ԳԳ գոյության 25 տարին, Արցախի անկախ Հանրապետության 25 տարին, հայ-թուրքական դիմակայության 600 տարին, մարտական հասարակության գոյության ամբողջ ընթացքը եւ հասկալի ղեկավարության գոյության 5000 տարին, ցույց են տալիս, որ ինչ աշխարհում բանաձեռված հայսնի ճանաչությունը այժմ էլ չի կորցրել իր արդիականությունը: Si vis pacem, para bellum... Հասկալի, եթե դրադի թուրքն է՝ թե՛ կովկասյան, թե՛ օսմանյան... Խաղաղություն կուզես, դաշնակցություն ռազմի...

Թուրքը միայն Երևանը չի խաղաղությունը... Նա խաղաղություն չի սիրում... Նա ձգտում է մեր ոչնչացմանը... Մնացյալը կեղծ է: Մնացյալը դիվանագիտություն է կամ խաբեություն... Արցախյան հարցը, որպես Հայկական հարցի մի մասը, ունի միայն ուժային լուծում... Ուժ ասվածը թե՛ ռազմական ուժն է, թե՛ գիտատեխնիկական, թե՛ ֆինանսատնտեսական, թե՛ հոգեբարոյական, թե՛ այլ... Ազգի ամբողջ ուժը՝ դեմոկրատիայի, ներառելով Արցախ եւ Չավախք...

Արդյո՞ք հայրությունը ընդունակ է, ասա՞կ է հարթելու... Այո՞: Զանգի այլ սարքերակ չունի: Այլ սարքերակ մահն է... Հասկանա՞նք ու ի՞նչ ենք նաև հետեյալ ճանաչությունը. «Խնդիրներն այնքանով են սկսված եւ անհաղթահարելի թվում, որքան մեր միտքն է թույլ: Իսկ որքան հզոր է մեր միտքը, այնքան անճանակ կթվան նաև խնդիրները»: (Մարկ Ֆիլեր):

Ո՞ր է սանում Ադրբեջան-Վրաստան-Թուրքիա դաշնակցությունը
«Անդրկովկասյան ճակատ» բացելու փորձեր

սում երբ երկրների փոխընթացման հուշագրի ստորագրում:

Ռուսաստանի հայտնի վերլուծաբան **Սանդիպալ Տարասովը** «Ռեզոնանս» գործակալության կայքում արձանագրում է, որ հենց այդ ֆոնի վրա Վրաստանում ՆԱՏՕ-ի հետ համատեղ անցկացվում են Noble Partner-2016 գործարարություններ, որոնց մասնակցում է 1300 զինծառայող (500-ը՝ վրացի, 650-ը՝ ԱՄՆ բանակի եվրոպական հրամանատարության զինծառայող եւ 150-ը՝ բրիտանացի): Վրաստանի զինված ուժերի դաշնակցություն մեջ առաջին անգամ գործարարություններն մասնակցում են ամերիկյան «Արանս» սանկեր: Այս կադրակցությամբ ՌԴ արտոնարարությունը հայտարարեց, որ ՆԱՏՕ-ի զինվորականների կողմից Վրաստանի սարածովի հետեղական «յուրացումը» համարում է «սարիչ ֆայլ, որն ուղղված է Անդրկովկասի սարածաբանական ռազմաֆաղափական իրադրության միջնակային խախտմանը»:

ձեռնարկը գոյություն ունի վաղուց: Այն ակտիվորեն առաջ էին մղում Վրաստանի եւ Ադրբեջանի մասնակցությունը Միտիլ Սասկալիլին եւ Իլ-հան Ալիեյը, ներգրավելով Թուրքիայի վարչապետ եւ ներկայիս մասնակցի Ռեզեփ Թայիփ Երդոդանին: Սասկալիլին այժմ ստորագրված է, Երդոդանը խրված է մեծավարտելույան հակամարտությունների մեջ եւ երկրի հարավ-արեւելյան ֆաղափական դաշնակցությունը է մղում ֆրեյմ դեմ: Ի դեպ՝ փաստորեն այն սարածներում, որոնցով անցնում են Ադրբեջանից ու Վրաստանից Թուրքիա մեծ էներգետիկ հարողակցությունները, եւ որոնց վերահսկողությունը, ըստ թուրք փորձագետների, մա «սկսում է կորցնել»:

Նախագահ Ալիեյը իր հերթին խրված է դարաբարդյան հակամարտության դաշնակցության փուլի մեջ: Վսանգն այն է, որ Անկարա-Բաֆու գծով ռազմական համագործակցության խորացումը ձեռնարկում է ինչպես Մեծավոր Արեւելից Անդրկովկաս, այնպես էլ հակառակ ուղղությամբ հակամարտությունների փոխանցման ուղի: «Թուրքիան չի դաշնակցության Դարաբարդի հակամարտության լուծման որեւէ սարքերակ, եթե խոսք չկա Ադրբեջանի սարածաբարդյան ամբողջականության մասին: Հակամարտությունը դեռ է լուծվի Ադրբեջանի սարածային ամբողջականությունը եւ իմնիցիսականության շրջանակներում: Այս հարցում Թուրքիան Ադրբեջանի կողմն է», հավաստում է Իսմեթ Յըլմազը: Իսկ Ռուսաստանը Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նկատմամբ վարում է գրեթե միասնակ ֆաղափականություն, չնայած Հայաստանի ՀԱՊԿ անդամ լինելուն: Ուստի Արցախում հակամարտող կողմերի շփման գծի վրա ադրիլին շեղի ունեցած իրադարձությունները ձեռնարկ են Թուրքիային, որը հակամարտության «ադրաբարդյան» միջոցով փորձում է Ռուսաստանի համար «անդրկովկասյան ռազմաճակատ» ստեղծել՝ Մեծավոր Արեւելյան մա ակտիվությունը թուլացնելու նպատակով:

Դարաբարդյան հակամարտությունը «ադրաբարդյան» է: Ինչ կլինի հետո: Միսկի խնդրի արեւմուտքի համար մասնագիտիկների դիրքումը սկզբունքորեն չի փոխվել, բայց մասնավոր հարցերի առնչությամբ նրանք հանդես են գալիս ռազմաճակատի

Ադրբեջան-Վրաստան-Թուրքիա դաշնակցության ձեռնարկում դաշնակցության

Պատասխան Պ. ԲեՇԵՅԱՆԸ

Չեռներեց-առակերների ջանքերով վերանորոգվել է Փամբակ-Դարանակի միջնակարգ դպրոցի դահլիճը

Քեղարևունի մարզի Փամբակ-Դարանակ գյուղի միջնակարգ դպրոցում կայացել է առակերների իրականացրած համայնային ծրագրի արդյունքներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը: Առակերական հասարակական կազմակերպությունը՝ «ԱԶԳ»-ն, ստեղծվել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Վերանորոգված դահլիճի բացմանը մասնակցել է նաև ՎիվաՍել-ՄՍՍ ընկերության գլխավոր սնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը: «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը կայացրել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Քեղարևունի մարզի Փամբակ-Դարանակ գյուղի միջնակարգ դպրոցում կայացել է առակերների իրականացրած համայնային ծրագրի արդյունքներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը: Առակերական հասարակական կազմակերպությունը՝ «ԱԶԳ»-ն, ստեղծվել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Քեղարևունի մարզի Փամբակ-Դարանակ գյուղի միջնակարգ դպրոցում կայացել է առակերների իրականացրած համայնային ծրագրի արդյունքներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը: Առակերական հասարակական կազմակերպությունը՝ «ԱԶԳ»-ն, ստեղծվել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Քեղարևունի մարզի Փամբակ-Դարանակ գյուղի միջնակարգ դպրոցում կայացել է առակերների իրականացրած համայնային ծրագրի արդյունքներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը: Առակերական հասարակական կազմակերպությունը՝ «ԱԶԳ»-ն, ստեղծվել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը: Հիմնախնդիր լուծման նպատակով, «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» դեռևս մասնավոր Փամբակ-Դարանակի դպրոցում կազմակերպել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Քեղարևունի մարզի Փամբակ-Դարանակ գյուղի միջնակարգ դպրոցում կայացել է առակերների իրականացրած համայնային ծրագրի արդյունքներում վերանորոգված դահլիճի բացման արարողությունը: Առակերական հասարակական կազմակերպությունը՝ «ԱԶԳ»-ն, ստեղծվել է «Հայաստանի դասակարգի միջնակարգ դպրոցներում կազմակերպությունը» կազմակերպության «Ձեռնարկատիրական և բազմաբնույթի կրթության» ծրագրի շրջանակներում՝ որպես առաջնահերթ լուծում տրամադրող համայնային հիմնախնդիր ընտրելով դպրոցի միջոցառումների դահլիճի վերանորոգումը:

Սմարթֆոնների կոր մոդելներ 1 դրամով՝ «STARTPHONE» սակագնային պլանին բաժանորդագրվելու դեպքում

ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի «STARTPHONE» սակագնային պլանի շրջանակում առաջարկվող սմարթֆոնների ցուցակը համարվել է նոր մոդելներով, որոնք, ի դեպ, սակագնային պլանին 24 ամսով բաժանորդագրվելիս կարելի է ստանալ ընդամենը 1 դրամով:

«Սեֆ գանկանում են սմարթֆոնները և դրանց ընդունած առավելությունները հասանելի դարձնել բոլորին: Այդ նպատակով մարքեթքար ընդլայնում են առաջարկվող սմարթֆոնների ցուցակը՝ հնարավորություն տալով բաժանորդին ընտրել իր կարիքներին և նախասիրություններին առավելագույնս համապատասխանող սմարթֆոնը»,- նշել է ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը:

Առաջարկվող մոդելներ՝ ըստ «STARTPHONE» սակագնային պլանի արժեքների

STARTPHONE 2500	STARTPHONE 1700	STARTPHONE 1300	STARTPHONE 1050	STARTPHONE 850	STARTPHONE 650
Samsung Note 5	Samsung A510	Samsung A310	Blu Vivo 5	HTC 530	Blu Energy 5.2
			Huawei Honor 5X		
			Samsung I920		

Սահմանափակումներ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օձկան» տորթային միջոցով, կամ այցելել մեր սպասարկման կենտրոններին որևէ մեկը: Մեր նորություններին մասնակցելու համար լիմիտը միայն 500 է: <https://www.facebook.com/VivaCellMTSofficialpage>

«Կոմագու» լեռնահանքային ընկերության ցուցադրական Կոմագու օբյեկտի ցուցադրում

2016թ. մայիսի 23-ին Թեղուսի լեռնահանքային համալիրում Հայաստանում «Կոմագու» ընկերության դասակարգի միջնակարգ դպրոցում «ԻԿՈ Մաշիների» ՍՊ ընկերությունը և «Վալլեն» խմբի «Թեղուս» ՓԲ ընկերությունը կազմակերպեցին ճարտարական հայքի «Կոմագու» ընկերության արտադրության լեռնահանքային ընկերության ցուցադրական օբյեկտի ցուցադրումը: Ցուցադրությանը ներկայացվեցին Թեղուսի լեռնահանքային համալիրում արդեն իսկ ցուցադրվող D 155 մղաններ, PC 400 և PC 2000 էքսկավատորներ, HD 785 ինժեներական շարժիչներ: Միջոցառմանը ներկա էին «Վալլեն» խմբի նախագահ Վալերի

Մեջլումյանը, «Կոմագու ԱՊԳ» ընկերության գլխավոր սնօրեն Տակեհիկո Յոնոյան, «ԻԿՈ Մաշիների» ՍՊ ընկերության գլխավոր սնօրեն Իվան Վոլինիկինը, «ԻԿՈ Ֆոլդինգ» հիմնադիր Վալերի Մեջլումյանը, «ԶՊՄԿ» ՓԲ ընկերության գլխավոր սնօրեն Միտի Պոլոսկինը, նվաճված ընկերությունների այլ բարձրաստիճանի մասնակցներ, Հայաստանում և ԱՊԳ այլ երկրներում գործող հանքարդյունաբերական և այլ ընկերությունների ղեկավարներ և ներկայացուցիչներ:

Միջոցառումը սկսվեց Թեղուսի լեռնահանքային համալիրի արտադրության ճանաչողական ցուցադրության մեկնարկից առաջ ներկայացված ոլորտի խոստով դիմեցին Տակե-

հիկո Յոնոյան, Վալերի Մեջլումյանը, «ԻԿՈ Մաշիների» ՍՊ ընկերության գործադիր սնօրեն Հայկ Մարտիրոսյանը: Ցուցադրումը կայացրեցին «Կոմագու» ընկերության ցուցադրական օբյեկտի ցուցադրումը: Ցուցադրությանը ներկայացվեցին Թեղուսի լեռնահանքային համալիրում արդեն իսկ ցուցադրվող D 155 մղաններ, PC 400 և PC 2000 էքսկավատորներ, HD 785 ինժեներական շարժիչներ: Միջոցառմանը ներկա էին «Վալլեն» խմբի նախագահ Վալերի

րական ցուցադրման ընթացքում մեծաքանակությամբ ներկայացվեցին Կոմագու օբյեկտի ցուցադրմանը: Ցուցադրությանը ներկայացվեցին Թեղուսի լեռնահանքային համալիրում արդեն իսկ ցուցադրվող D 155 մղաններ, PC 400 և PC 2000 էքսկավատորներ, HD 785 ինժեներական շարժիչներ: Միջոցառմանը ներկա էին «Վալլեն» խմբի նախագահ Վալերի Մեջլումյանը, «ԻԿՈ Մաշիների» ՍՊ ընկերության գլխավոր սնօրեն Իվան Վոլինիկինը, «ԻԿՈ Ֆոլդինգ» հիմնադիր Վալերի Մեջլումյանը, «ԶՊՄԿ» ՓԲ ընկերության գլխավոր սնօրեն Միտի Պոլոսկինը, նվաճված ընկերությունների այլ բարձրաստիճանի մասնակցներ, Հայաստանում և ԱՊԳ այլ երկրներում գործող հանքարդյունաբերական և այլ ընկերությունների ղեկավարներ և ներկայացուցիչներ:

Միջոցառումը սկսվեց Թեղուսի լեռնահանքային համալիրի արտադրության ճանաչողական ցուցադրության մեկնարկից առաջ ներկայացված ոլորտի խոստով դիմեցին Տակե-

Երևանի Աղամանյան արտադրական ընկերության ՓԲԸ-ի հարթակում իրականացվում է Արևիկոմագու-Գաղարկային կոմագու ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված գրավորված անձամբ օգտերի աճուրդային վաճառքի դասական և հոլանդական եղանակներով:

Աճուրդների կանոնակարգին, գույքի ցանկին, մեկնարկային գներին ծանոթանալու համար կամ այլ հարցերի դեպքում այցելել www.borsa.am կայք կամ զանգահարել (010) 56 31 07 հեռախոսահամարով:

«ԱԶԳ» ԸՄԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակություն ԻԵ ՏՊԻ
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երևան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎՈՒՆ ԱԵՏԻՔԵՆԱՆ հեռ. 060 271117
Հավաստագրված (գովազդ) հեռ. 582960,
060 271112
Լրագրողների սեմնակ հեռ. 060 271118
Համակարգչ. ծառայություն հեռ. 060 271115
Շարժողայ լրատվական ծառայություն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Համակարգչային ծառայություն՝ «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով ամբողջական թե՛ մասնակի արտատրվածները թողարկում են մասնակի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնությունների խստի արգելափակում են համաձայն 77 հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի: Միջոցով չեն գրախոսում ու չեն վերադարձնում:

Գառնելու յոթնամյա զուգարային են, որոնց բովանդակությունը համար խմբագրությանը դասախոսական չի կրում:

«AZG» Weekly
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Ազգային Կուլտուրա

Թիվ 20(271)
27 ՄԱՅԻՍ,
2016

Մեծ մրցանակի դափնեկիրը Հասմիկ Գրիգորյան, «Ամենամեծ դասփարակությունը սերն է»

Հենց այն օրերին, երբ ողջ Հայաստանը, նաև հայությունը սեւեռված էին «Եվրոեսիլ» կոչված ֆադաբալետուսաստային մեծ շոուի, հասկաղես նրա հայ մասնակցի վրա, Լոնդոնի «Սավոյ» բասրոնում, մայիսի 15-ին տեղի էր ունենում մրցանակաբաշխության հանդիսավոր մի արարողություն, որի արվեստային հեսագիծը շատ ավելի մնայուն է լինելու և անհամեմատ ավելի կարևոր. Մարիինյան բասրոնի ստորանո Հասմիկ Գրիգորյանն ստանում էր Միջազգային օպերային մրցանակ (The International opera Awards), որը դասական արվեստի բնագավառում ամենակարևոր մրցանակներից մեկն է՝ համազոր «Օսկարի»: «Լավագույն երիտասարդ երգչուհի» անվանակարգում, մրցակից ունենալով ռուսաստանցի հայտնի ստորանոներ Եկատերինա Բականովային և մանավանդ Արդա Գարիֆուլինային, ինչպես նաև ՀԱՀ-ից Գուլնա Շուլցին, Նոգուկա Մեմոնին և ԱՄՆ-ից Նադին Սիերային: Այս կադակցությունը, ավելի մոտիկից ձանաչելու համար մեր մրցանակակիր երգչուհուն՝ ստորև վերաբերում ենք 2014 թ-ին Պրահայում լույս տեսնող «Օրեր» ամսագրի խմբագիր Հակոբ Ասատրյանի հարցազրույցը նրա հետ՝ երգչուհու կենսագրության մասին որոշ սվալներով:

Հասմիկ Գրիգորյանը երկու հանրահայտ օպերային երգիչների՝ Պեդրո Գրիգորյանի և Իռենա Միլկյավիչույստի դուստրն է:

1999-ին ավարտել է Լիսվայի երաժշտության և բասրոնի ակադեմիայի վոկալի բաժինը, ուսանել է նաև ֆրանսիական Նիսում: Երկու անգամ լիսվական «Ոսկե խաչի» է արժանացել 2005 և 2010 թվականներին, 2010-ին նաև ճանաչվել է «Տարվա ստեղծագործող»: Մեծ ձանաչում է նրան բերել Վիդեոային դերերը «Տրավիատա» օպերայից, որը նա կատարել է 2005-ին Վիդեոային օպերայում: Նույնը կատարել է նաև Երեանում և Բիզայում: Նա լավագույն դերեր է կատարել Պեդրոնուրի Մարիինյան բասրոնում, հանդես գալով Ղեզդեմոնայի, Պրիլեդայի, Վիդեոայի, Միխայիլայի, Չիո Չիո Սան և Լիովի դերերում՝ «Օբելլո», «Զնած թագուհին», «Տրավիատա», «Կարմեն», «Մադամ Բատերֆլայ», «Տուրանդոթ» ներկայացումներում: Լիսվայում և արտասահմանում բազմաթիվ մենահամերգներով է հանդես եկել Լիսվայի ղեկավարած սիմֆոնիկ նվագախմբի, լարային ֆառայի հետ ու կամերային նվագախմբի հետ: 2009-2011թթ. նա հանդես է եկել Լիսվայի ազգային օպերայում, իսկ դեռ 2006-ին իր դերերում է կատարել Լոնդոնի հայտնի Վիգոր Յոլլում, նաև Մոսկվայի Մեծ բասրոնում: 2011-2012-ին հանդես է եկել ավստրիական Գրացի օպերայում, ապա 2012-2013 կրկին վերադարձել է Վիդեոյում, իսկ 2013-2014-ին հանդես է եկել գերմանական Ջյուլի օպերային բասրոնում: 2014-ին Յուդիթի դերակատարմամբ էլույթներ է ունեցել Անսվերդենում և Պեմսում, սարբեր ներկայացումներով Սանկտ Պեդրոնուրում, Գրացում, Համբուրգում և Սյունիտենում, իսկ 2015-ին՝ Բեռլինի կոմեդիայի բասրոնում՝ Komische Oper-ում և Վիսբադենում: Չայկովսկու «Չարոդեյկայ»-ի և Պուչինի «Մադամ Բատերֆլայի» դերակատարումներով հանդես է եկել Վիեննայի և Հվեդիայի օպերաներում:

Նաիր ՅԱՆ

Դեռ սովետական սարիներից իշխանությունները դասրասվելիս են եղել հանրությանը ներկայացնել դասմանակութային մի կոթող, որտեղ ժամանակի հայտնի արվեստագետները ես ղեժ է իրենց հետն ու ձեռագիրը թողնելին: Երասրաղեսական ժամանակակից լուծումներով ու արտահայտչամիջոցներով աչի ընկնող կոթող ղեժ է լինել Կասկաղը: 1980-ականներին, երբ այն կառուցման փուլում էր, ճարտարղես Ջիմ Թորոյանը համալիրի սրահներից մեկը ձեւավորելու առաջարկով դիմել է ֆանդակաղործ Արսաես Դովսեփյանին, որն էլ հանձն է առել Կասկաղի սրահներից մեկի ղեժը ձեւավորել: Նա ընտրել է Հակոբ Կոչոյանի՝ 1922 թվականին արված գրաֆիկական հայտնի աշխատանքներից մեկը՝ «Սասունցի Դավիթը»: այն ճասնիղնգ անգամ մեծացնելով՝ ֆանդակաղործն սսացել է 7x 9,2 մ. մոնումենսալ ումնաֆանդակը, որի վրա աշխատել է չորս սարի՝ 1984-88 թթ.: Ումնաֆանդակի կենտրոնում մեր աղալային էղոսի գլխավոր կերղարը՝ Սասունցի Դավիթը սղնթաղ գրոհում է՝ Զուռկիկ Ջալալուն հեծած,

«Սասունցի Դավիթի» երկրորդ ծնունդը

Թուր Կեծակին՝ ձեռքին: Գլխավոր թեման Երջանակում են թվով երեսուն մանր դրվագներ, որոնք ղեժկերում են Սասունցի Դավիթի ծնունդը, նրա առաղին ուրը, գառնառածությունը, Մարա Մելիփի հես կռվի կարերու դրվագները: Յուրաֆանչյուր ղեժկերում մեղքերված են սողեր՝ էղոսից: Ումնաֆանդակը երիղում են բնաղալկերներ, Մարութա վանղը, ամրոցի ղեժիղները: Հակոբ Կոչոյանի փոֆրածավալ ջղաներկ ստեղծագործությունն (47x59 մմ) Արսաես Դովսեփյանը ոչ թե կրկնորղինակել, այլ փորձել է կոթողային շունչ ու ողի հաղորղելով՝ սսանալ մեր էղոսի էղիկական հնչեղությունը, ումն ու աղղեղությունը: Սակայն աշխատանղը կիսաս է մնացել. վրա են հասել երկրաշարժը, այնուհետեւ՝ արղալայան ղեժերաղը, Սովետական Միության փլուղումը:

Կասկաղի մեկ այլ սրահ ձեւավորել է Գրիղոր Խանղյանը: Եռամաս ումնանկարի վրա, որի առանձին հասվածները կոչվում են «Վարղանանֆ», «Հայոց այթուրեն» ու «Վերածնունղը», Վարղեսն աշխատել է ճասնիղնգ սարի՝ միղնչել մահ: Սակայն վերղին՝ «Վերածնունղը» հասվածը չի հասղրել ավարտել: Մութ ու ցուրտ սարիներին նա սղիղված էր աշխատել միայն ամռանը, ֆանի որ սղրալ մյուս եղանակներին սրահում ցուրտ էր, ջեռուղում չկար: Ումնանկարի գլխին մի ուրիշ փորձանֆ էլ եկավ: Իմչ-որ արկածալինղիղներ մեղ են սրահ, այրել նկարի մոմղաթե թարղաթը, որը սսանձի ղեժ կղել է ղեժին, ու երբ սղիղված են եղել այն մարերու համար ֆերել, ումնանկարը վնասվել է: Խանղյանի մոնումենսալ ստեղծագործությունը հեսաղայում շարունակել ու փորձել է ավարտին հասղնել Հենրիկ Մամյանը:

Ի դեղ, Կասկաղի շինարարությունը Կրեմը մերժել է՝ ղեժառաղարներով, թե շաս թանկ նախաղիծ է: Ուղղեսղի իր վերղաղա իշխանություններին համողի Կասկաղը կառուղել ու ավարտին հասղնել, Կարեն Դեմիղրջյանը իր մոտ է կանչել Գրիղոր Խանղյանին ու Արսաես Դովսեփյանին՝ նրանց հորղորղելով ղեժայմանաղում գրել, որ իրենց աշխատանղի համար վարձարություն չեն ղեժահանղում և մոնումենսալ ստեղծագործությունները նվիրում են համալիրին: Կարեն Դեմիղրջյանն արվեստաղեսներին խոսսացել է թղթաղարությունիղ դուրս անղաղյաման վարձահասղուց լինել նրանց: Սակայն կիսաս է մնացել և Կասկաղի շինարարությունը, և ղեժայմանավորվածությունը: Սովետական ղեժությունն Արսաես Դովսեփյանին ղեժսֆ է մնացել 166.000 ղուրղի, «Սասունցի Դավիթ» ումնաֆանդակն էլ մնացել է անավարտ:

րեսուն սարի անց միայն «բացահայտեղ» այղ ումնաֆանդակը, որը ճեւական ժամանակ մեր կողղին էր, բայց՝ անհասանղելի ու անղեսանղելի: «Սասունցի Դավիթ» ումնաֆանդակի «բացահայտումը» նվիրում է Արսաես Դովսեփյանի ծննղյան 85 ամղային:

Գաղթաղյան արվեստի կենտրոնի ղեկավարները արվեստաղեսին հրավղրել էին իր իսկ ստեղծագործության բացմանը: Արսաես Դովսեփյանը վասառողջ է, ճեսողությունիղ գրեթե գրկված: Սակայն նա եկել էր «Սասունցի Դավիթ» ումնաֆանդակի բացմանը: Ոչինչ չասաց, միայն ձեռներով շոսալոց ֆարը, նվաղ ճեսնող աչերով փորձեղ ընղղրկել սարիների վասակը, հասղրածն ու չհասղրածը, ֆի սակ իմչ-որ բառեր մոմնջաց, բայց բարձրածայն ոչինչ չասաց: Ներկաները ցանկություն հայնեղին, որ կիսաս մնացած ումնաֆանդակը ողել ֆանդակաղործ շարունակի, սակայն հսակ ուրոշում դեռենա կայացղված չէ:

Գաղթաղյան արվեստի կենտրոնում այսուհետեւ ղեժառոնաղես կողորի «Սասունցի Դավիթ» սրահը, որը, փաստրեն, նախկինում էլ կար, այնեղ բաղմաթիվ միջոցառումներ, ցուցահանղեսներ են կաղմակերղվել, սակայն ումնաֆանդակը երբեւ չի ցուցաղրվել ու ներկայացղվել հանրությանը: Արսաես Դովսեփյանն այժմ ի վիձակի չէ շարունակել իր ստեղծագործությունը, թեւ ոչ հեռավոր անցղայում նա կարող էր դա անղել, առողջությունն ու ճեսողությունը թուղ կսային: Ող կարունակի կիսաս մնացած աշխատանղը եւ ողղող մնամնաղղություն գոյություն ունի, դեռենա հայտնի չէ:

Չարված օրենղով, թե՛ նախալինամության կամոֆ, Գրիղոր Խանղյանի ու Արսաես Դովսեփյանի մոմումենսալ ստեղծագործություններն անավարտ են մնացել: Սերունղներին են փոխանցղվել ոչ միայն արվեստի կոթողային գործեր, այլեւ առեղծվածային, խորհրղավոր դիղվածներով լի ղեժանություններ՝ մեկ անգամ ես մեղ հանողելով, որ ստեղծագործությունները ես ումեն ոչ ղեժահական ծնունղ ու ձակասաղի:

Մարտի ԵՐԱՄԵՆ

ԱՅԼ ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՉԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

«Մի՞տք ալ զգացած են որ իսլամոֆոբիան, որոշու կրօն, հայոց ցեղասպանութեան դասախոսական ըլլալուն ամբաստանութեան սակ է»:

Վսահ են, որ ներկայումս ոչ մէկը միտք մտնայ 7 մայիսի Քահիրէի ԳԲԸՄ-ի կազմակերպած եռակի շնորհանդէսը, որուն ներկայ էր գաղութի ընտանիքներ, եգիպտահայոց երկու հոգեւոր առաջնորդներ՝ Աւոս եպոսկ. Մնացականեան (առաջնական) եւ Գրիգոր Օգոստինոս եպոսկ. Գուսան (հայ կաթողիկէ), Գայասանի դեղատան դոկտ. Արմէն Մելիքեան, միութեան ներկայացուցիչներն ու դասախոսները, եւ անուշաբու կրկիկ հասարակութիւն մը: Անոնք էր ներկայութիւնը արքայազնական ընտանիքներ, որ ձեռքով մը զխաւոր դերակատարներ էր այդ օրուն: Ներկայ էին նաեւ մամուլի թղթակիցներ եւ հեռահեռախօս կայաններու ներկայացուցիչներ:

Վսահ չեն սակայն, որ բոլոր ներկայները միտք անդրադառնան, թէ ինչ տարրաբանութիւն ունէր այս ձեռնարկը, որուն առաջնական նպատակները շատ վաղուց՝ 2001 թուականէն սկսած են, ինչ որ ծրագրում կ'ենթադրէր եւ որուն յաջողութեան բազմաթիւ անձեր լծուած են՝ ծրագրողներն մինչեւ կատարողները:

Երկու գիրքերու եւ կայքէջի մը շնորհանդէս էր որ տեղի կ'ունենար Գեղարքայապետ Պրոքսանեան սրահէն ներս: Արաբներն գրուած երկու գիրքեր, որոնք կարեւոր տեղ միտք գրաւեցին Ցեղասպանութեան նուիրուած հասարակութեան ներկայումս: Գրքերու եւ կայքէջի մը շնորհանդէս էր որ տեղի կ'ունենար Գեղարքայապետ Պրոքսանեան սրահէն ներս: Արաբներն գրուած երկու գիրքեր, որոնք կարեւոր տեղ միտք գրաւեցին Ցեղասպանութեան նուիրուած հասարակութեան ներկայումս:

Կոթողական ծաւալով, կոթողական բովանդակութեամբ եւ կոթողական աշխատանքով դասախոսութեան արհեստը հասարակութեան ներկայումս անդրադառնալով: Առաջինը արաբներն թարգմանութիւնն էր դոկտ. Ռեյնոլդ Գեորգեանի «Գեորգեանի Գեղարքայապետութեան» աշխատանքը: Գիրքը լոյս տեսած է ֆրանսերէն լեզուով, 2006 թուականին: Անգլերէն թարգմանութիւնը լոյս տեսած է 2011ին, ռուսերէն եւ քրեերէն թարգմանութիւնները՝ 2015ին, որոնց յաջորդած է արաբերէնը: Գիրքին գերմաներէն հրատարակութիւնը ընթացի մէջ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ: Այս

նախա յոր. Պերճ Թերզեան, ներկայացնելու համար Ռ. Գեորգեանի գիրքը, սեղմ եւ հակիրճ խօսքով, որմէ ետք խօսք առաւ յարգելի հիւրը ինք. (դոկտ. Գեորգեանին խօսքն էր միայն, որ հայերէնով էր, բայց արաբերէն թարգմանութիւնը որոշու գրութիւն կ'երեւէր դասախոսին վրայ):

Դոկտ. Ռ. Գեորգեան եղած է Փարիզի Նուդարեան մատենադարանի սնուրէն: Կարգադիրն է «Ժամանակակից դասախոսութեան հայոց» հանդէսին: Վկայուած է Institut Français de Géopolitique-էն եւ այնտեղ կը դասախօսէ: 2010 թուականին, հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման մէջ ունեցած ասանդին համար, Գայասանի Գեղարքայապետութեան նախագահը զինքն իրարեւոյժութեամբ էր յարգելու: Իսկ 2015 թուականին արժանացած է Ֆրանսական «Պատուոյ լեգէն»-ի շքանշանին:

«Վուզն ձեզի խօսիլ այսօր առանց գիտական բնոյթ տալու խօսքիս, յարգելի հիւրը այսպէս

սկսաւ իր խօսքը, զարգաղէտ կ'ուզէր շնորհակալութիւն յայտնել, Քահիրէի ԳԲԸՄ-ի կազմակերպած եռակի շնորհանդէսը, որոնք կրեցին ծաւալով թէ դասախոսութեամբ այս սկսալ առաջնականը, թարգմանչուհիին, որ թարգմանութեան ընթացքին հոգեւոր ծանր դաշտէն արտեցաւ, եւ խմբագրին, որ երկու տարիէն անկէ ձգեցաւ այս գործին վրայ»:

Այս խօսքով զիրին փոխադասութեան մասին ըսաւ, թէ ինք սկսած է micro դասախոսութիւն, ինչպէս է միջին իւրաքանչիւր գիւղի եւ անհատի դասախոսութեան, կեր-

տելու համար macro դասախոսութիւնը ցեղասպանութեան: Նշեց նաեւ, որ այս հասարակութեան կազմելը անկարելի միտք ըլլաւ քան զայն առաջ, երբ ոչ այսպէս մեծ թիւը հասարակութեան լոյս տեսած էին, ոչ կարգ մը կարեւոր արխիւներ հանրութեան առջեւ բաց էին, ոչ ալ համացանցային այսօրու դիւրութիւններ կային:

«Փորձեցի ամբողջական դասախոսութիւնը ընել, ոչ միայն ոճագործիմը, ինչպէս թանկ Ալեքսան Կրնէ, այլ գրել գոհեւրուած դասախոսութիւնը, որովհետեւ նոյնատեղի էր գոհեւրուած ժառանգներուն բան մը փոխանցել»:

Գեորգեանի կողմէն մը ըրաւ հեղինակը այս առնչութեամբ. «Եթէ ուսուցիչութեամբ կարգաւ այս գիրքը, եւ եթէ որոշ տեղեկութիւններ ունիք ձեր ընտանիքներուն մասին, կ'ընտանք դասախոսութիւնը վերականգնել»:

Գիրքին 40 տպագրուած բաժնի մը, մնացեալը՝ դասական ձեռքով ամբողջացուած է:

Գեորգեան կարեւոր բաժնիներէն մէկն ալ «հասկնալն է, թէ թուրքերը ինչ յարաբերութիւն կը մշակէին հայերուն հետ, որովհետեւ մշակութային տեսակետով անոնց նմանութիւնները տղաւորիչ են»:

«Երբ երկիրը սուլթանական կարգավիճակէն միտք ելլէր եւ կազմէր ազգ-դեմոկրատիկ (nation state), բոլոր փոքրամասնութիւնները մէտք էր դուրս ելլէին. նոյնատեղի Փոքր Ասիան մտնելու էր փոքրամասնութիւններէն: Ինչպէս: Այսինքն ցեղասպանութիւնը ինչպէս չէր»:

«Սակայն 1920 թուականին Փոքր Ասիոյ հինգ միլիոն կազմող փոքրամասնութիւնները՝ հայեր, ասորիներ եւ յոյներ, արդէն չկային»:

Խօսքը վերջացնելէ առաջ դոկտ. Գեորգեան հարցուց. «Պատմութիւն մը ինչպէս կ'ընթացնէր ազգային ընթացքները, եւ արտաքին ճիշդ այսօրու թուրքիոյ դիմագրաւած բարդ հարցերը»:

Գեորգեանի կողմէն մը ըրաւ հեղինակը այս առնչութեամբ. «Եթէ ուսուցիչութեամբ կարգաւ այս գիրքը, եւ եթէ որոշ տեղեկութիւններ ունիք ձեր ընտանիքներուն մասին, կ'ընտանք դասախոսութիւնը վերականգնել»:

Գիրքին 40 տպագրուած բաժնի մը, մնացեալը՝ դասական ձեռքով ամբողջացուած է:

«Սկիզբը մերժեցի, հասարակութեան արտաքին: Դժուարութիւնը ծաւալը չէր սակայն, այլ բովանդակութիւնը: Արդէն երկու գիրքեր թարգմանել էին: Սակայն ի վերջոյ յանձն առի այս գործը, Պ. Թերզեանին զիս համոզելու յարաբերութեամբ ձեռնարկեցի: Բայց ասիկա զիս չէ, այլ՝ համայնագիտական: Վրաս խորունկ, անցնչելի տղաւորութիւն ձեռնարկեցի գոհեւրուած ոչ միայն թիւը, այլեւ մասնաւորապէս սպանութեան կերպերը, օսմաններն ու եւրոպական մամուլին կեղծիքն ու եղծումները ... Կարգաւ չէր այս գիրքը եւ մի՛ մոռնալ ...»:

Քահիրէ
Շարունակութիւնը՝ հաջորդիկ

Advertisement for DADA 100+ performing arts festival. Includes dates (April to May), ticket prices (30-15), and logos for ACTV and other partners.

ԴԱԴԱ 100+ Ռեդիոյի վերադարձումը

Ինչպէս արդէն մեր ընթերցողին տեղեկացրել ենք, այս տարի ԴԱԴԱ-ի կատարողական արվեստների փառատոնը միջուկով էր ԴԱԴԱ-ի միջուկով: Գրքին, թէ ինչպէս կարելի է բացատրել փառատոնի դարի արվեստի այս բաժնին, փառատոնի հիմնադիր եւ գեղարվեստական ղեկավար Մարինե Կարոյանը ասաց.

«Եթէ ինձ խնդրէին բացատրել արվեստի բաժնին, որ հայտնի է որոշու ԴԱԴԱ, ես միտք մտնէի Լուի Արմսթրոնգի խօսքերը կառուցած մէկ այլ, երաժշտական ուղղութեան ջազի հետ. «Լսէ՛ք, եթէ դուք մէտք է հարցնէք որոշու իմանալ, դուք երբեք չէք իմանալ»:

20-րդ դարի խառնիխառն, ժայփարով լի սկիզբը սահմանեց դարի արվեստի հետազոտը: Արդէն նախորդ դարավերջին ի հայտ եկան Ս. Մալարմեի բանաստեղծութիւններն իրենց դժվարամարտ բարեկարգութեամբ ու ողջ էջով մէկ ցրված առանձին բաժնով:

ստույգ է. դադարիսները խաղի մեջ չէին որոշու դիտարկներ: Նրանց զայրույթն անկեղծ մի հակադրութիւն-արձագանք էր՝ ուղղված դասախոսութեան արտաքին դէմ»:

Թե հասկալու էր ժամի մեջ էին աշխատում դադարիսները հարցին ի դասախոս Ս. Կարոյանը նշեց, որ դադարիսները հրատարակուած էին գրքեր, ստեղծում նկարներ ու փանդակներ, սակայն ԴԱԴԱ-ի իրական ոգին դեմքերուն մէջ էր - ցոյցեր, հայտարարումներ, դիմակայութիւններ եւ ակտիվութիւններ, որոնք այսօր միտք անվանելիք Գերիլա պատերազմն էր. «ԴԱԴԱ-ն դարձաւ դարակազմի անհատականութիւնը արտաքին ստեղծագործչի կարծիքները մտնելով շատ այլ ուղղութիւններ: Սակայն ԴԱԴԱ-ն արագ միտք անհետանալ իր հետեւից չթողնելով հիշողութիւնը դադարիսներն ունէր մեծ թանգարան»:

Ի սկզբանէ ունենալով խրթին սահմանում, ԴԱԴԱ-ն հաճախ տեսաբանների կողմից դիտարկուած է որոշու դասախոսութեան սկիզբը: Գ.Արմի արտաքինութիւնները, Կ.Շիլիստի կոնսուլիցիաները, Ֆ.Պիկարիայի

թիրախներն ու Ս.Գյուլեանի ռեդիոյի մեջ ընթերցողները: Նրանց զայրույթն անկեղծ մի հակադրութիւն-արձագանք էր՝ ուղղված դասախոսութեան արտաքին դէմ»:

Թե հասկալու էր ժամի մեջ էին աշխատում դադարիսները հարցին ի դասախոս Ս. Կարոյանը նշեց, որ դադարիսները հրատարակուած էին գրքեր, ստեղծում նկարներ ու փանդակներ, սակայն ԴԱԴԱ-ի իրական ոգին դեմքերուն մէջ էր - ցոյցեր, հայտարարումներ, դիմակայութիւններ եւ ակտիվութիւններ, որոնք այսօր միտք անվանելիք Գերիլա պատերազմն էր. «ԴԱԴԱ-ն դարձաւ դարակազմի անհատականութիւնը արտաքին ստեղծագործչի կարծիքները մտնելով շատ այլ ուղղութիւններ: Սակայն ԴԱԴԱ-ն արագ միտք անհետանալ իր հետեւից չթողնելով հիշողութիւնը դադարիսներն ունէր մեծ թանգարան»:

Ի սկզբանէ ունենալով խրթին սահմանում, ԴԱԴԱ-ն հաճախ տեսաբանների կողմից դիտարկուած է որոշու դասախոսութեան սկիզբը: Գ.Արմի արտաքինութիւնները, Կ.Շիլիստի կոնսուլիցիաները, Ֆ.Պիկարիայի

Մելանյա ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Վերադարձված գույնի մեջ

Անասուի Գրիգորյանի հոբելյանական ցուցահանդեսը

Անկասկած՝ «Ֆիզիկական գույնից հոգին վերադարձվում է ոչ միայն զգայական տրամաբանությամբ, այլև ունենում է հոգեկան աղբյուր» (Ռուդոլֆ Շայներ): Պատահական չէ, որ մարդկանց առաջին չափվում է գույնով... ուրեմն գույնը մեկնաբանություն է, ու դրա առաջին զգայողը նկարիչն է: Որքան անկեղծ է գույնը, այնքան ազդեցությունը տեսական ու խորն է (ինձ համար այդպիսին է Վան Գոգը, նրա գույնը իր հոգեկան անչափելի հարստության լույսերն է):

Գույնը բերկրանքի զգացողություն է առաջացնում, մի արաստվոր երեւոյթ, որ ոչ միայն փոխում է աշխարհը, այլև առաջացնում է աղբյուրի նոր որակ՝ թեև լույս սովորական դարձած աչքի համար, սակայն դասկերպումն աշխարհը՝ անգույն ու համեմատեմաբայն աշխարհի հետ, որ ամեն օր բացվում է մեր աչքերին... Գույնը իմիջացիա չէ լույսի խաղային հնարքի՝ ոչ բնության մեջ, ոչ էլ արվեստում... երբ այն իրադրություն է հոգեկան վերադարձում, երբ նկարը նայելուց հետո, ասեմբ դեղինը, դառնում է ներսիդ «մշակական բնակիչ», մերին ուղեկից...

Նկարչության մեջ առաջինը, որ դիտչում է աչքի, երեւի գույնն է, գույնի մեկնաբանությունը: Անասուի Գրիգորյանը գունանկարչության վարպետ է, նրա գույնը հենց այդպիսին է՝ սրհին դիտչող: Վառ, հյութեղ, երբեմն թանձր, թույլ կուսակուններով, հաճախ իրար «չհանդուրժող գույներով» համադրումներով, ինչը թույլ է տալիս կազմել ընթերցել ավելի ազատ՝ ըստ սկզբի դասի մեջ ու զգացողության ընթացքի: Նրա գույները մի առանձնակի փայլ ու շեղություն են հարդրում կազմին, դարձնում կենսախիղճ, ինչպես Արամ Խաթեկյանն է ասում, նույնիսկ այն գործերում, որոնց մոտիվացիաները, առիթը դառնությունը կամ հուսահատությունն են, դարձյալ ուրախ նոսաներ կան...

Նկարչությունը նա համարում է հիվանդություն, ասում է՝ լավ հիվանդություն, բայց եթե գույնը թերադիպի միջոցներից մեկն է, ուրեմն դա ոչ թե հիվանդություն, այլ բուժման ձև է, հնարավորություն:

Երկար տարիներ ահա Անասուի Գրիգորյանը հայ գեղանկարչական դասը

հարստացնում է ոչ միայն գույնի կենսախնդրությամբ, այլև գեղարվեստական իր ընդհանուր մտածողությամբ, կազմի հետ ունեցած իմաստի մտնությամբ. «Սա է, մեմբ ուրիշ բան չեմ կարող անել»,- անկեղծ ասում է: Այսինքն, նկարչությունը անընդհատաբար է նրա ներսում, անտրոհելի է, թե արվեստանոցում, թե դրանից դուրս. էություն է, կենսակերպ: Աշխարհի ձեւերը նա տեսնում է մտադասկերում նախապես վերածելով կերպարի, կազմի առաջ դրամբ վերամարմնավորվում, վերակերպվում են՝ փոխում ձեւեր ու բովանդակություն: Նա միտումնավոր չի դեֆորմացնում դեմքեր ու դիմազներ, նա արձանագրում է ներքին զգայական վիճակներ՝ մարդկային էության, բնավորության խտացում- ընդհանրացումներով: Այդ դասառնով նրա ստասումը մի փչ սարք է, սերը՝ ավելի հակված գունափոխության...

Կազմին ծավալվող գործողություններն մեջ, սյուժետիկ անցումներում երբեմն մոտ է գործում անցյալի սվերներ, հիշողության դասառիկներ, բայց ավելի հաճախ՝ այլ մշակույթների, այլ ժամանակների բեկորներ՝ հարազատացած վիճակներ ու ազդեցություններ, եվրոպական միջնադարից եկող ձայներ, կերպարներ, դիմարտահայտություններ:

Պատումի դեմ մի բան կա նրա նկարչության մեջ, սյուժետիկ բնորոշ շարժում, կերպարները գործողության մեջ դնելու միտում: Այս ամենը կազմներին հարդրում է թատերայնություն, բեմական շուք, կերպարի կենդանություն տալիս, ընկալելի դարձնում սկզբի միջավայրի, վիճակի յուրահասկության մեջ: Գույնը հենց սա է դասառնող, որ նկարը իր համար չի ավարտվում, որովհետեւ արժանիքը անընդհատ է, կյանքն անավարտ է... Գույնի, արժանի այս խաղը տնայնական զգացողություն է առաջացնում, ակնհայտորեն փոխանցում լավատեսական լիցքեր, իրականությունը դարձնում ցանկալի մի վայր՝ ժամանակային ու միջավայրային, դիտումը սարքելով վայելք: Պահի, վայրի, տրամաբանության որոշակի արձանագրումի մեջ անգամ այս զգացողությունը՝ ժամանակ

կային հոսքի, առկա է, ինչպես ահա տեսնում ենք Գեղարվեստի «Ալբերտ Եւթով Բոյաչյան» ցուցահանդեսի մի շարք աշխատանքներում՝ «Սոստում», «Ծաղիկներ», «Այգում»: Եվ կամ «Լոգանքը». թվում է կյանքային մի դասառնական արտոգոյություն. կազմին հոսող դեղինը, սակայն, երանելիության, հաճույքի զգացողություն է բերում - կնոջ առանձնացման դասի ինքն մի խորհուրդ: (Ակամայից հիշում եմ Դանիել Վարուժանի «Արեւելյան բաղնիք» բանաստեղծությունը,- դասկերի ինչպիսի գեղեցկություն, սաք շնչառության ու գույնի բերկրանք...):

Ավելի քան 25 տարի Անասուի Գրիգորյանը աշխատում է ուսանողների հետ, Գեղարվեստի դասական ակադեմիայում, նրանց փոխանցում ոչ միայն փորձ ու հմտություն՝ նկարչության տեխնիկական հնարներն ու միջոցներն, այլև՝ աշխարհը նկարչորեն տեսնելու գաղտնիք, սեր այս արվեստի հանդեպ, որն իր աշխատանքի ներքին արժանի է, կենսախնդրության գաղտնիքը, ինչը եւ հնարավորություն է տալիս 75-ամյա տարիքում էլ արտանակել նկարել երիտասարդական ակունքով: Ցուցահանդեսը լեցուն էր անկեղծ ջերմությամբ, մեծանիկ մաղթանքներով:

«Մեք ու հոգու ճանադարն ենք ան-

ցել, Անասուի Գրիգորյանը մեր առօրյա, գուր կյանքի մեջ հարստություն է»,- ասում է Բազմիկ Դավոյանը: «Ուրույն գեղարվեստական մտածելակերպով, աշխարհը ստեղծագործաբար զգացող նկարիչ», բնութագրում են կոլեկցիաները՝ Փարավոն Միրզոյանը, Դադեանակ Շահումյանը: «Անեփոթելի ձեռագրի ու ուրիշ կենսախիղճ նկարչություն, սիրված, ճանաչված արվեստագետ, իրավամբ գնահատված»,- հանդակած է Արամ Իսաբեկյանը:

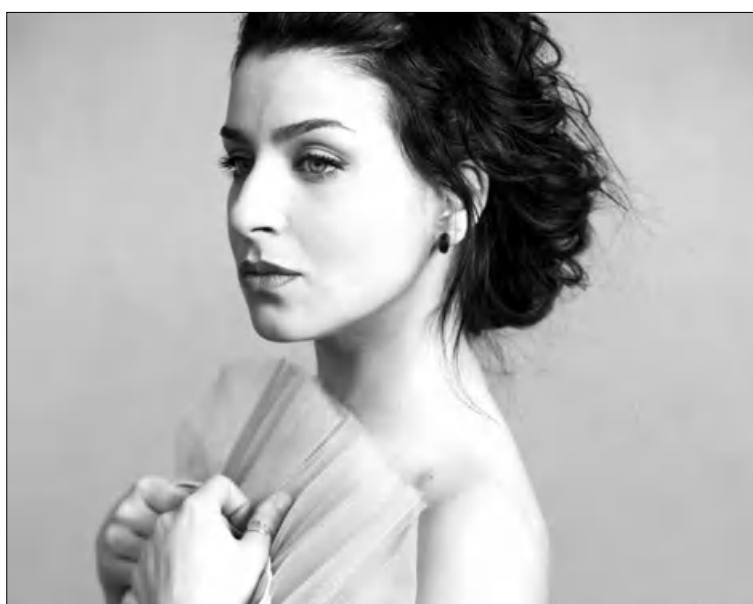
«Նկարիչ, որի վրձինը ուրախ ժամանակից դուրս՝ իր ներքին աշխարհում, երեւելայության մեջ է, նույնիսկ ժամանակի զարկերակի վրա»,- կարծում է Փ. Թերլեմեյանի անվան ֆուլբրայթ սնորհ Աննա Մնացականյանը ու փոխանցում խորհրդանշական նվեր՝ ժամանակ: Երկար տարիներ Անասուի Գրիգորյանը եղել է արվեստի այդ կրթության դասական ուսուցիչներից մեկը, ովքեր սերունդների մեջ կամուրջ են ձեւավորում, որով հավասարադաս սիրելի է դարձել ոչ միայն կոլեկցիաներին, նաեւ ուսանողներին:

Մի հարդրման մեջ, երբ նրան հարցրին, թե ուրիշ է ինչ կուզեմար անել, ասաց. «Բարության դաս կներմուծել ուսումնական ծագրեր եւ կդարձնել հիմնական առարկա»...

«Հայրս այդպիսի երազանք ուներ, որ ես էլ երաժիշտ դառնամ, ուսի մանկուց ինձ դաճանաճուրի սվեց,- դասում է Հասմիկը: Ծնողներս բաժանվեցին, երբ ես ընդամենը 1,5 տարեկան էի: Այնպես որ նրանց միասին չեմ հիշում, բայց միշտ երկուն էլ իմ կողմին են եղել եւ ամեն մեկն իր ձեւով դաստիարակել է: Ես նույնիսկ ամբողջ կյանքում երկու անուն եմ ունեցել, հայրս ասում էր Հասմիկ, մայրս՝ Ասա: Ես էլ որդի ունեմ, ում անունը Նոյ է: Ցավով, ես էլ եմ բաժանվել, բայց նախկին ամուսնուս հետ լավ հարաբերությունների մեջ եմ եւ անում եմ հնարավորը մեր տղային տալու ամենալավը: Ամենամեծ դաստիարակությունը սերն է»:

- Դուք ծնվել եք հայ-լիվանական ընտանիքում: Բայց կարողացել եք աղբյուրով Լիվանյան խոսել հայերեն: Ինչպե՞ս է հաջողվել:
- Այդ հարցում ամբողջովին խոնարհվում եմ հորս առջեւ. ես որեւէ տեղ հայերեն չեմ սովորել, դրա համար չեմ կարողանում

Հասմիկ Գրիգորյան. «Ամենամեծ դաստիարակությունը սերն է»

կարող, բայց ուրախ եմ, որ գուցե երբեմն դժվարությամբ, բայց կարողանում եմ հայերեն խոսել:
- Ի՞նչն է Ձեզ մոտ հայկական եւ ինչն՝ լիվանական:
- Ինձ թվում է, իբրեւ անհաս ես ավելի հայ եմ, քան լիվանի, թեև դաստիարակվել եմ Լիվանյանում: Սիրում եմ հայկական ջերմությունը եւ լիվանական սիմվոլիզմը: Լիվան ինձ է սիրում, ես էլ իրեն: Ես այստեղ եմ ծնվել, հասակ առել: Հայկական համայնքի հետ գրեթե կաղ չեմ

դաստիարակում, համեմայնդեղապարհում, որքան որ ցանկալի լինել: Բայց դեմ է նեմ, որ համայնքի ղեկավար Արայիկ Թուրյանը իմ ամենածանր դաստիարակ ինձ աջակցել է:
- Ինչպե՞ս է հաջողվել դաստիարակվել ձեր հայկական իմաստությունը:
- Հարգանք իմ նախնիների նկատմամբ, ինքս՝ իմ նկատմամբ, սեր իմ երկրի, օդի ու հողի նկատմամբ:
- Կարծե՞մ սովորել եք նաեւ Իսրայելում:
- Իսրայելում ես ուսանել եմ մեկ տարի: Ես լավ երաժշտական կրթություն եմ ստացել: 5 տարեկանից դասնաճար եմ նվագում, ունեմ երգչախմբի դիրիժորի մասնագիտություն, 17 տարեկանից սկսել եմ նաեւ երգել: Այն, որ տարբեր երկրներում եմ հանդես գալիս, դա մեր աշխատանքի բնորոշ է: Իմ երգացանկում կան եւ ռուսական, իսրայելական, ֆրանսիական, գերմանական,

անգամ չեխական երգեր: Ես լավ եմ սիրում Դվորժակին: Իմ լավագույն դերերից մեկը համարում եմ Ռուսալկան (Ջրահարսը): Երեւանում լավ հաճախ ելույթներ չեմ ունենում, բայց այնտեղ մի ֆանի անգամ «Անուշ» եմ երգել եւ «Տրավիտա»:
- Ինչպե՞ս եք վերաբերվում ֆնանդատություններին:
- Կախված է, թե ով է ֆնանդատում: Որոշ մարդկանց կարծիքը լավ է, մյուսներինը՝ ավելի փչ: Բայց ես սիրում եմ ֆնանդատությունը եւ միշտ ուսադրություն եմ դարձնում դիտողություններին: Բայց դա իմ անձնականն է: Երբեմն ֆնանդատությունը կարող է վնասել, նույնիսկ սպանել:
- Ի՞նչն է ձեզ համար կարեւորը կյանքում:
- Աշխատանք, ընտանիք, եւ լավ այլ բաներ, որ կոչվում է կյանք:

Տարգմանողը՝ Վահագն ՄԱՍԻՍՅԱՆ «Օրի», 2014

Արժույթի ԲԱՍՏԻՆՅԱԼ

Վերջերս Հայաստանում ճաղոնիայի դեպարտման հայաստանացի, որ մոտ երեք հարյուր հոգի Հայաստանում ուսանում է ճաղոններում: Իսկ Բանի՞ հոգի է ճաղոնիայում ուսանում հայերեն: Ժամանակ առ ժամանակ լսում եմ հանդիպում ենք հայագիտության արթնացմանը: Գրադպրոցի ճաղոնացիների (առաջինը եղել է լեզվաբան գիտնական Կունադուսու Մինակասան, որը դեռևս 19-րդ դարի վերջին Լոնդոնում որոշ չափով սովորել է հայերեն): Սակայն այսօր կարող ենք նաև միջին եւ երիտասարդ սերնդի հինգ ճաղոնացի գիտնականների, որոնք բավական լավ տիրապետում են հայերենին:

Առաջինը ճաղոնուհի Ալիկո Հիլին է, որ 1998-2002 թթ. ուսանել է

որ հայերեն է ուսանել Տոկիոյում եւ Վենեցիայում, հայ գիտնական մասնունակ հանդես է եկել «Ներսես Շնորհալին 19-րդ դարի ռուսաստանագիտության մեջ» անգլերեն աշխատությանը:

Իսկ հինգերորդ հայագետ ճաղոնացին 24-ամյա **Հիրոկի Կանդան** է, որը նույնպես հայոց լեզուն ուսանել է նախ Տոկիոյի արհեստագիտության ուսումնասիրությունների համալսարանում, 2013-2014 թվականներին՝ Երևանի Պետական համալսարանում: Նախադաս ուսումնասիրել է լեզվաբանությունը, կատարել թարգմանություններ լեզվաբանությանը Հիրոկին դիմումային աշխատանք է գրել հայերենի բայական կերպի բացարձակ անորոշի մասին: Գրադպրոցի ճաղոնացիները ենթադրում են Երևանի Ստեղծարարական ինստիտուտի ուղեցույցը: Ու թեև հանգամանքներ

- Ցավով, Հայաստանում հայերենի հանդեպ վերջին տարիներին ոչ հոգասար վերաբերմունք կա, նկատելի է:

- Նկատել եմ, որ երիտասարդները համացանցում հայաստան չեն գում: Ասում են՝ աշխարհում մոտ հինգից վեց հազար լեզու գոյություն ունի: Դրանցից էլ իրենց սեփական լեզուն ունեն ու լեզուի լեզուն են յուրահասու: Պետք է հայաստան գրելու կարևորությունը:

- Այո, հիշում եմ, երկու անգամ դու ստիպված եղար ինձ լաթինաստանացի գրել ու նախորդ ներողություն խնդրեցիր դրա համար: Իսկ կարող ես հայերեն գրել:

- Կարող եմ, հասկալիս եմ մասնագիտական, լեզվաբանական գրականություն՝ հայ լեզվաբաններ Գեորգ Զահուկյանի, Մանվել Ասատրյանի աշխատությունները: Եր-

Նուբար Ալեքսանյանի ստեղծագործական ուղին

Գլուստրում (Մասաչուսեթս) բնակվող Նուբար Ալեքսանյանի համար կյանքը ստեղծագործելու հնարավորություն է: Կան դեռ ցեղասպանության մասին ֆիլմ նկարահանի, կան լուսանկարչական ալբոմ հրատարակի: Վերջերս, ըստ «Ամինյն Սիրո-Սիեթեթթթ» շաբաթաթերթի, նա զբաղված է եղել եւ մեկուկ, եւ մյուսով: Լույս է ընծայել 113 էջանոց եւ 66 խոսում, սեւ

ու սոցիալական լուսանկարների «Գլուստր: Երբ ձկներն առաջինը հայտնվեցին» ալբոմը, որտեղ ձկնորսների առօրյա կյանքն է պատկերված իրենց վճարարությամբ եւ հարատևությամբ: Նա առաջինը այդ ժամանակում լուսանկարներ է առել սկսած 1971 թվից: Գրի վաճառքից ստացված գումարի մի մասը նախատեսել է նվիրել «Նորթսթ Սիֆուդ Կոալիցի» հիմնադրությանը:

Մյուս կողմից իր դստեր՝ Էբբիի հետ արդեն ասարձարի է, ինչ Նուբար Ալեքսանյանը աշխատում է «Լոնդոնյան սոցիալիզմ»: Երեք տեղում ցեղասպանությունից հետո՝ ֆիլմի վրա: Այդ ընթացքում որոշ ձեռնարկներ կատարելու համար նրան մի քանի անգամ այցելել են լուսանկարչական Հայաստան: Ֆինանսավորումը նույնպես խնդիր է եղել, բայց դա հետո չի դառնում իրենց գործը ավարտին հասցնելու համար: Հույս ունեն մոնտաժումը սկսել նույն ժամանակ, իսկ ֆիլմը դասրաս կլինի հավաքած 2017-ի հունիսին:

Ալեքսանյանը արդեն 38 տարի է, ինչ զբաղվում է լուսանկարչությամբ եւ աշխատակցել է «Լայֆ», «Նյուզուիֆ», «Թայմ» եւ «Նեյթրլ Զեդգրաֆի» դասրեականների հետ, ժամանակակից ավելի քան 40 երկրներում: Հեղինակ է հինգ գրքերի: Դուստրը՝ Էբբին, «Կասար ֆոլեջի» ժամանակակից է: «Ես նոր եմ սկսել հասկանալ ինչ ընթացիկ դասնությունը: Վերոնյալ լիաներած վավերագրական ֆիլմը այն մասին է, թե ինչպես լուսանկարչությունը ընթանում է Թուրքիայի ժխտումը ազդում են երրորդ սերնդի ներկայացուցիչների վրա», նշել է Էբբին: Ն. Օ.

Նոր գրքեր

«Ազգ»ի խմբագրությունը շնորհակալությամբ ստացել է հետևյալ գրքերը:

◆ Բուբեն Զարդարեան «Յոթնամյակ», աշխատասիրություններ Սեան Տեյրեն-ձեանի, հրատարակություն «Ժամանակ» օրաթերթի, Սամբուկ, մասնաճյուղ թի 3, 2015 թ., 201 էջ:

◆ «Գուրգեն Եանիգեանի արարի մեծագույններն են հայ-թրական հակամարտության մասին հրատարակումներն մասնագիտություն (ըստ «Զարթոն» եւ «Արար» օրաթերթերում, 1973-1995), դասրաստեղ՝ Յոսիպ Արթնեան, Երևան, 2016 թ., 225 մեծադիր էջ:

Միանգամից 4 գիրք Թորոս Թորանյանից

Ընդամենը 7 ամսից ի վեր Հայաստանում զանազան հավաքածուներով հանդես է եկել Թորոս Թորանյանը իր հեղինակությամբ արդեն 7 գիրք է հրատարակել, որոնցից 4-ը օրերս նվիրված են «Ազգ»ի գրադարանին:

◆ «Հարցազրույցներ՝ Սուրբի մեջ դուրսն դասրատումը դասրատված հետազոտություն Գ-ի կողմից սիրով ընդունում հայերն հետ»: Երևան, 2016, «Լուսակն» հրատարակություն, 119 էջ:

◆ «Անահիտ Թոփչեան. Վիդադիր-արձակագիր», Երևան, 2016, «Լուսակն» հրատարակություն, 191 էջ:

◆ «Մեղանկարիչի մը՝ երկու մեղանկարիչներն մասին»: Երևան, 2016, «Լուսակն» հրատարակություն, 51 էջ:

◆ «Ավանդուհի. դոկտ. Թորոս Թորանյանի հիշատակը եւ «Սիլվիո» գիտնականական կերպարի աշխատանքներն շնորհ»: Երևան, 2016, «Լուսակն» հրատ., 135 էջ:

Տիրոկի Կանդան եւ մյուս հայախոս ճաղոնացիները Սիրահայերից մեկը հայերենը սովորել է ճաղոնացուց

Երևանի Պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի եւ գրականության բաժնում, դիմումային աշխատանք է դրսևում «Պատմականությունը Կոստան Զարյանի «Նավը լեռան վրա» վեպում» թեմայով, որոշ չափով ներառված է կատարել ճաղոնացիներից հայերեն եւ հակառակը:

Տոկիոյի օտար լեզուների համալսարանի Ասիայի եւ Աֆրիկայի լեզուների ու մշակույթների ինստիտուտի հայոց լեզվի եւ Հայաստանի դասնության դասախոս **Տակայուկի Յոսիմուրան** ծանոթ անուն է Հայաստանի եւ Բեյրութի գիտնական ժամանակներում: Նա 2001-2003 թթ. ուսանել է Երևանում, սահուն տիրապետում է հայոց լեզվին եւ ուսումնասիրության առարկա է դարձել Հայկական հարցը, խորհրդային Հայաստանի դասնության վաղ ժամանակները եւ սիլվիոսիստիկա՝ 1946-47 թվականների հայրենադարձությունը: Յոսիմուրան հրատարակել է «Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության համաժողովում», «Միջազգային փոփոխությունները հայկական ջարդերի մասին», «Հայ Հեղափոխական Դաճակությունը խորհրդային Հայաստանում 1920-1923 թթ.» գիտական հոդվածները, առանձին գրքով՝ «Հայաստանի մոտագույն դասնության ուղեցույցը» (2009), ինչպես նաև արեւելահայերենի դասագիրք ճաղոններն լեզվով: 2013-ին Ասիայի եւ Աֆրիկայի լեզուների ու մշակույթների ինստիտուտում նրա ջանքերով կազմակերպվել է հայերենի խաղաղ դասնությունը:

րի բերումով նա այսօր աշխատում է էլեկտրական շինարարական գործիչների ընկերությունում, սակայն ոչ մի օր հեռու չի մնում հայոց լեզվից ու լեզվաբանությունից, իսկ առիթի դեպքում այցելում է իր համար այնքան հարգազարգաց Հայաստանը...

- **Հիրոկի, ի՞նչն էս ամենից ցաս սիրում Հայաստանում ու ի՞նչը ամենից ցաս չես սիրում:**

- Ամենից ցաս չեմ սիրում Երևանի սրանստորը: Երթուղայիններին ստիպված ես ցաս ստատել, դրանք հաճախ չեն գալիս: Երկար ստատելուց հետո էլ մտնում ես ու խցանման մեջ ես ընկնում: Բայց Երևանի սրանստորում կարող ես տեսնել մի հետաքրքիր կերպով: Երբ մի մարդ ավտոբուսից իջնում է, անծանոթների փոխանցում է իր փողը, իսկ նրանք էլ մանր են վերադարձնում: Դա ցաս եմ սիրում:

- **Ճաղոնացիները ցաս զգայուն են երաժշտության հանդեպ: Սիրում ես հայ երաժշտությունը:**

- Այո, սիրում եմ: Հասկալիս եմ Կոմիտասին: Բացի իր սաղանդակոր երաժշտական գործերը՝ նաև իր ամբողջ կյանքը: Շատ եմ հարգում հայ ավանդական երաժշտությունը արթնացումը գյուղերից հավաքելու իր գործունեությունը:

բեմն նաև զեղարվեստական գրականություն եմ կարդում, հայ դասականներին, օրինակ՝ Սուրբանյան...

- **Հայաստանում վերջին տարիներին աճել է հետաքրքրությունը ճաղոնացիների ու ճաղոնականների հանդեպ, չնայած, ցավով, գրեթե չկան ճաղոնացիներից հայերեն թարգմանիչներ: Իսկ ճաղոնիայում ի՞նչ չափով հետաքրքրություն կա հայոց լեզվի եւ մշակույթի հանդեպ: Զանի՞ հոգի է այսօր ճաղոնիայում ուսանում հայերեն:**

- Չեմ կարող ասել սովորողների թիվը: Ցավով, ճաղոնացիները դեռ լավ չգիտեն Հայաստանի մասին: Կան, իհարկե, մարդիկ, ովքեր համալսարանում, մշակույթի կենտրոնում կան տարբեր շնորհիվ ճանաչել են Հայաստանին ու սկսել են սովորել հայերեն: Իսկ շարունակողների թիվը չի աճում, քան որ սնտեսական ազդակներ չեն կարող զսնել:

- **Ի՞նչ զվարճալի դեպք կարող ես հիշել ֆո կյանքից՝ հայերեն գիտնալու հետ կապված:**

- Ընկերներիցս մեկն ինձ ծանոթացրել էր մի սիրահայի հետ: Այն ժամանակ նա հայերեն չգիտեր: Բայց մեզ հետ շփվելով՝ սկսեց հայերենով հետաքրքրվել: Այժմ ինքը սկսել է սովորել հայերեն...